

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
POWIATU ŚREDZKIEGO W ROKU 2023**

Środa Wielkopolska, marzec 2024 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	5
II. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia	18
III. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i miejsc wykorzystywanych do kąpieli	23
IV. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	31
V. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	34
VI. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych .	40
VII. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia	45
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	53
IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	58

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) powołana jest do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, a także zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Zadania określone w przepisach prawa, w szczególności w ustawie z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338 z późn. zm.) w powiecie średzkim realizuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Środzie Wielkopolskiej (PPIS).

System zarządzania w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Środzie Wielkopolskiej (PSSE), wdrożony zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”, gwarantuje uzyskiwanie wiarygodnych i rzetelnych wyników kontroli. Skuteczna realizacja zaplanowanych celów jest możliwa dzięki wykwalifikowanej kadrze oraz współpracy z laboratoriami posiadającymi certyfikaty akredytacji.

Głównym celem działania jest promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez nowe narkotyki i prekursory narkotyków, zapobieganie powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych, poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia.

W 2023 r. nadal prowadzono działania związane z zapobieganiem, zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków chorób zakaźnych, w tym COVID-19. Równolegle realizowano inne, równie ważne zadania zaplanowane na ten rok.

Skontrolowano 1 077 obiektów (2022 r. – 1 507). Wykonano 1 732 kontrole sanitarne (2022 r. – 1 807). Przeprowadzono 627 wywiadów epidemiologicznych (2022 r. – 4 530). Do badań laboratoryjnych pobrano 350 próbek (2022 r. – 317) oraz wydano 576 decyzji administracyjnych (2022 r. – 404).

W roku sprawozdawczym kontynuowano nadzór nad czynnym uodpornieniem populacji w ramach Programu Szczepień Ochronnych (PSO). Podejmowano również działania wobec osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

Realizowano programy edukacyjne, kampanie informacyjne oraz akcje prozdrowotne skierowane do mieszkańców powiatu średzkiego.

W ramach działań służących umacnianiu zdrowia społeczeństwa, kontynuowano współpracę z jednostkami administracji zespolonej i niezespolonej.

W przedkładanej informacji o stanie bezpieczeństwa powiatu średzkiego za 2023 r. ujęto ocenę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz wyniki nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PSSE.

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŹNYCH

I.1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna w powiecie średzkim w 2023 r. w przypadku większości chorób zakaźnych przedstawia się następująco (Tab.1):

Tab. 1. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w pow. średzkim w latach 2022-2023

Lp.	Jednostka chorobowa	Rok 2022		Rok 2023	
		Liczba zachorowań	Zapadalność	Liczba zachorowań	Zapadalność
1.	Zatrucia pokarmowe - ogółem - w tym zakażenia Salmonella	6	10,05	18	30,08
2.	Biegunka u dzieci do lat 2	92	6 769,69	46	3 752,04
3.	Krztusiec	-	-	1	1,67
4.	Tęžec	-	-	-	-
5.	Odra	-	-	-	-
6.	Różyczka	-	-	-	-
7.	Ospa wietrzna	366	612,85	298	497,94
8.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	4	6,70	5	8,35
9.	Gruźlica	3	5,02	7	11,70
10.	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu - ogółem	-	-	-	-
11.	Inwazyjna choroba pneumokokowa	1	1,67	13	21,72
12.	Inwazyjna choroba meningokokowa	-	-	1	1,67
13.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	10	16,74	6	10,03
14.	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	6	10,05	10	16,71
15.	Wirusowe zapalenie wątroby typu A	2	3,35	-	-
16.	Borelioza	14	23,44	19	31,75
17.	Grypa i podejrzenia grypy – ogółem - w tym u dzieci (0-14 lat)	27 078 13 589	45 340,83 123 513,91	16 109 7 686	26 869,83 70 552,60
18.	Grypa (potwierdzona laboratoryjnie) – ogółem - w tym u dzieci (0-14 lat)	25 17	41,86 154,52	136 80	226,85 734,35
19.	Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę – profilaktyka wścieklizny	7	11,72	11	18,38

W związku ze zgłoszeniami zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne przeprowadzono 627 wywiadów (2022 r. – 4 530).

I.1.1. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W roku sprawozdawczym zarejestrowano znaczny wzrost liczby pojedynczych zatruc pokarmowych wywołanych zakażeniem pałeczkami: *Salmonella Enteritidis* (14), *Salmonella Enterica* (1), *Salmonella Infantis* (1), *Salmonella Oranienburg* (1), *Salmonella Agona* (1).

W porównaniu z rokiem poprzednim, w grupie dzieci w wieku do 2 lat odnotowano spadek liczby zachorowań na **biegunkę** – 46 (2022 r. - 92). W 2023 r. nie zarejestrowano ognisk dotyczących zatruc przenoszonych drogą pokarmową (2022 r. – 1 dwuosobowe ognisko rodzinne wywołane przez *Rotavirusy*).

Hospitalizowano 33 dzieci (2022 r. – 74). Badania diagnostyczne, przeprowadzone u dzieci leczonych w szpitalu, wykazały następujące zakażenia: *Rotavirusem* – 6 przypadków, *Adenowirusem* – 13 przypadków, *Norowirusem* – 12 przypadków, enteropatogennymi pałeczkami *Escherichia coli* (EPEC) – 1 przypadek.

W 2023 r. nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na **wirusowe zapalenie wątroby typu A** (2022 r. – 0).

I.1.2. Gruźlica

W analizowanym okresie zarejestrowano 7 przypadków prątkującej gruźlicy płuc (2022 r. – 3). Zachorowały 2 kobiety (32 i 34 lata) i 5 mężczyzn (31, 35, 39, 42 i 60 lat). Wśród chorych mężczyzn jest obywatel Ukrainy (31 lat), jedna z kobiet pochodzi z Gruzji (34 lata). W celu objęcia nadzorem lekarskim, 27 osób ze styczności z chorymi skierowano do poradni lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (2022 r. – 7). W roku sprawozdawczym 2 mężczyzn (2022 r. – 1) zmarło z powodu zachorowania na gruźlicę (35 i 39 lat).

W 2023 r. nie odnotowano zachorowań na gruźlicę pozapłucną (2022 r. – 0).

I.1.3. Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W omawianym roku odnotowano 6 zachorowań na wirusowe zapalenia wątroby typu B o charakterze przewlekłym i nieokreślonym (2022 r. - 10). Zachorowała 1 kobieta (23 lata)

oraz 5 mężczyzn (25, 31, 32, 34, 36 lat). W mieście mieszkało 5 osób, na wsi – 1. Wśród chorych mężczyzn jeden jest obywatelem Turcji, inny pochodzi z Indii.

Kobieta i dwóch mężczyzn byli wcześniej zaszczepieni przeciw wzv typu B. U pozostałych osób nie wykonano szczepień.

Cztery osoby były szczególnie narażone na zakażenie HBV ze względu na wcześniej wykonany tatuaż, zabiegi chirurgiczne i stomatologiczne, utrzymywanie kontaktów seksualnych (MSM) oraz styczność z chorą osobą (matką). U pozostałych osób nie ustalono prawdopodobnego źródła zakażenia.

Zakażenia HBV nie miały związku z ekspozycją zawodową. Nadzorem epidemiologicznym objęto 9 osób ze styczności z chorymi, 7 osób skierowano do lekarza rodzinnego w celu wykonania szczepień przeciw wzv typu B.

I.1.4. Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W 2023 r. zarejestrowano 10 pojedynczych przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C (2022 r. – 6). Zachorowało 6 mężczyzn (36, 42, 44, 53, 54 i 66 lat) oraz 4 kobiety (34, 56, 64 i 74 lata). Sześć zachorowań wystąpiło w Środzie Wielkopolskiej, pozostałe na terenie wiejskim. W grupie mężczyzn jest obywatel Mołdawii oraz trzech obywateli Ukrainy.

Ustalono, że 9 chorych było szczególnie narażonych na zakażenie HCV z uwagi na wykonany tatuaż, operacje chirurgiczne, zabiegi stomatologiczne, transfuzje krwi, przeprowadzone badania endoskopowe i pobyt w zakładzie karnym. W przypadku jednej osoby nie określono źródła narażenia na zakażenie.

Trzy osoby zostały wcześniej zaszczepione przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, siedem osób skierowano do poradni lekarza rodzinnego w celu wykonania szczepienia.

I.1.5. Choroby zakaźne wieku dziecięcego oraz objęte programem eliminacji

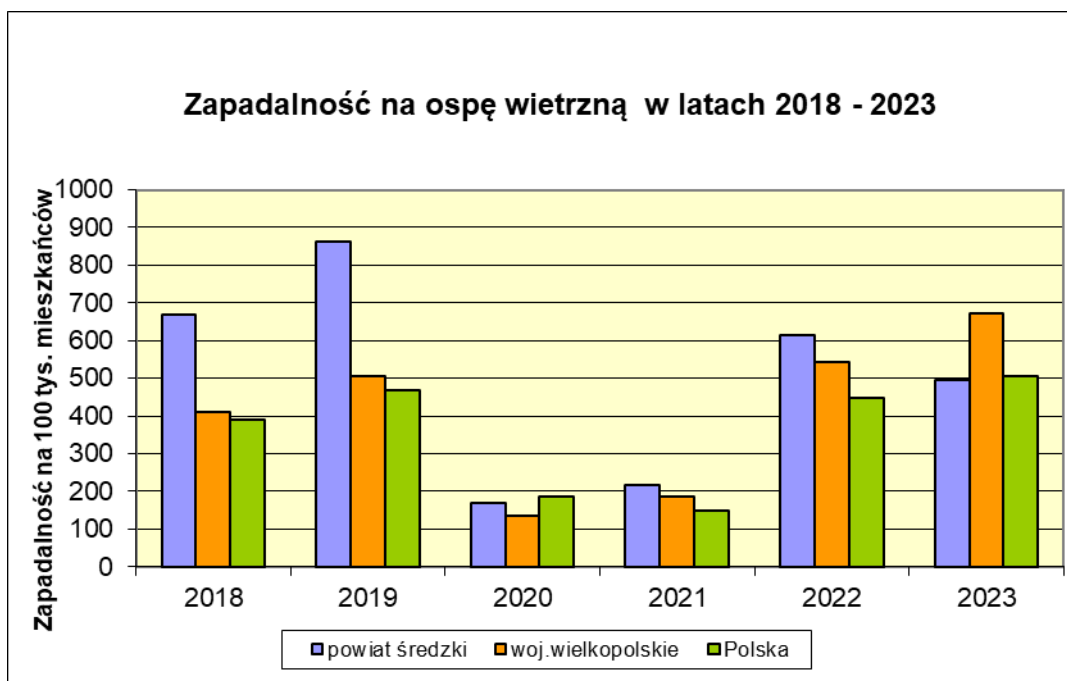
W roku sprawozdawczym nie zarejestrowano zachorowań na **odrę, różyczkę, błonicę, ostre nagminne porażenie dziecięce (*poliomyelitis*) oraz inwazyjne zakażenia *Haemophilus influenzae*.**

W rejestrze odnotowano 1 przypadek zachorowania na **krztusiec** (2022 r. – 0). Zachorował mężczyzna (43 lata), mieszkaniec Środy Wielkopolskiej. Chory był leczony wyłącznie ambulatoryjnie, nie wykonano u niego żadnych badań diagnostycznych w kierunku

stwierdzenia obecności we krwi przeciwciał przeciw krztuścowi. Lekarz rozpoznał zachorowanie na podstawie objawów charakterystycznych dla tej choroby.

W roku 2023 zaobserwowano spadek liczby zachorowań na **ospę wietrzną** – 298 przypadków (2022 r. – 366, Rys.1). Zachorowało 157 osób płci męskiej i 141 osób płci żeńskiej. W Środzie Wielkopolskiej wystąpiło 110 zachorowań, na obszarze wiejskim - 188. Odnotowano 3 hospitalizacje – 1 chłopca (1 rok) i 2 dziewczynki (1 i 3 lata). Pozostałe osoby były leczone w warunkach ambulatoryjnych. Większość zachorowań odnotowano w I kwartale 2023 r. Chorowały głównie dzieci w wieku 0 - 9 lat (87,92 % zachorowań). Zarejestrowano 4 osoby zaszczepione przeciw ospie wietrznej (1 dawką szczepionki – 2 osoby, 2 dawkami – 2 osoby).

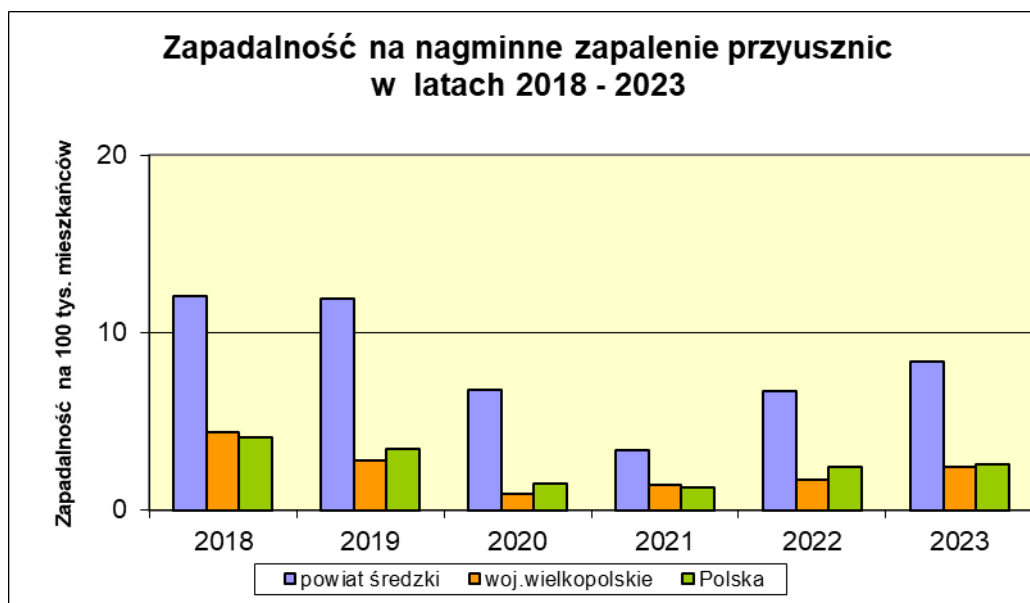
Rys. 1. Zapadalność na ospę wietrzną w pow. średzkim, woj. wielkopolskim i w Polsce w latach 2018-2023

W 2023 r. zarejestrowano 5 pojedynczych przypadków zachorowań na **świnkę (nagminne zapalenie przyusznic)**, 3 w Środzie Wielkopolskiej, pozostałe na wsi (2022 r. – 4, Rys.2). Zachorowały 2 osoby płci żeńskiej (po 6 lat) oraz 3 osoby płci męskiej (5 x 2 i 40 lat), mieszkające na wsi. Nie odnotowano hospitalizacji.

Ustalono, że 2 dzieci i osoba dorosła nie były zaszczepione przeciw śwince, u jednego dziecka wykonano pełne szczepienie, u drugiego – podano 1 dawkę szczepionki.

Rys. 2. Zapadalność na świnkę w pow. średzkim, woj. wielkopolskim i w Polsce w latach 2018-2023

I.1.6. Zachorowania na grypę (Tab. 2)

Analiza sytuacji epidemiologicznej grypy w 2023 r. dokonywana była na podstawie: liczbowych zgłoszeń zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę, przesyłanych cotygodniowo przez podmioty lecznicze (w I i II kwartale roku) oraz zgłoszeń dodatkich wyników badań - na obecność antygeny wirusa grypy (po wykonaniu szybkiego testu antygenowego) lub na obecność materiału genetycznego wirusa (po wykonaniu badania techniką biologii molekularnej). W 2023 r. podobnie jak w roku poprzednim w powiecie średzkim nie odnotowano zgonu z powodu powikłań w przebiegu grypy.

Tab. 2. Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę zarejestrowanych w pow. średzkim w latach 2020-2023

Lp.	Rok	Liczba zachorowań ogółem	Liczba zachorowań u dzieci (0-14 lat)	Liczba hospitalizacji z powodu powikłań	Liczba zgonów
1.	2020	17 239	6 984	34	0
2.	2021	16 969	8 943	39	0
3.	2022	27 078	13 589	60	0
4.	2023	16 109	7 686	58	0

I.1.7. Zachorowania na COVID-19 (Tab. 3, Tab. 4)

W 2023 r. w powiecie średzkim odnotowano 468 zachorowań na COVID-19 lub zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (2022 r. – 4 356). Hospitalizowano 71 osób (2022 r. – 148), pozostałe osoby były leczone w warunkach domowych.

Tab. 3. Liczba zachorowań na COVID-19 zarejestrowanych w pow. średzkim w latach 2020-2023

Lp.	Rok	Liczba zachorowań ogółem	Liczba zachorowań z podziałem na kwartały		Liczba hospitalizacji	Liczba zgonów
			I	II		
1.	2020	2 432	I	0	167	71
			II	5		
			III	37		
			IV	2 390		
2.	2021	5 303	I	2 081	280	99
			II	1 426		
			III	45		
			IV	1 751		
3.	2022	4 356	I	3 884	146	25
			II	27		
			III	363		
			IV	82		
4.	2023	468	I	221	71	6
			II	43		
			III	3		
			IV	201		
	łącznie	12 559		12 559	664	201

Z powodu zakażenia koronawirusem zmarło 6 osób (2022 r. – 25 osób). W pierwszym półroczu roku sprawozdawczego zarejestrowano 4 zgony, w drugim – 2. Wiadomo, że wszystkie zmarłe osoby były w wieku powyżej 60 roku życia. Ustalono, że 3 zmarłych było wcześniej zaszczepionych przeciw COVID – 19, u pozostałych szczepień nie wykonano (2022 r. – zmarło 7 zaszczepionych osób).

Tab. 4. Liczba zgonów z powodu COVID-19 w pow. średzkim w latach 2020 - 2023 według wieku zmarłych

Lp.	Rok	Liczba zgonów z podziałem na kwartały		Liczba zgonów ogółem	Liczba zgonów wg wieku zmarłych			
					0-39	40-49	50-59	60+
1.	2020	I	0	71	2	3	5	61
		II	1					
		III	0					
		IV	70					
2.	2021	I	38	99	0	2	3	94
		II	46					
		III	0					
		IV	15					
3.	2022	I	19	25	0	0	2	23
		II	2					
		III	0					
		IV	4					
4.	2023	I	3	6	0	0	0	6
		II	1					
		III	0					
		IV	2					
	łącznie		201	201	2	5	10	184

I.1.8. Zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową (IChM)

W analizowanym okresie zarejestrowano 1 hospitalizowany przypadek zachorowania wywołany przez zakażenie *Neisseria meningitidis* (2022 r. – 0). Zachorowała kobieta (72 lata), mieszkająca na wsi. Pacjentka wyzdrowiała. Chemioprophylaktyką objęto 20 osób z otoczenia chorej, u 17 osób zastosowano profilaktycznie antybiotyki.

I.1.9. Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego zarejestrowano 4 nowo wykryte (2022 r. - 1) zakażenia HIV u 2 mężczyzn (44 i 54 lata) i 2 kobiet (41 i 42 lata) oraz 1 przypadek rozpoznania zachorowania na AIDS (2022 r. – 0) u kobiety (44 lata) mieszkającej w Środzie Wielkopolskiej. Podobnie jak w roku poprzednim, w roku sprawozdawczym nie odnotowano zgonu z powodu zachorowania na AIDS.

I.1.10. Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę

W roku sprawozdawczym zgłoszono 79 przypadków pokąsań przez zwierzęta podejrzane o zakażenie wirusem wścieklizny (2022 r. - 81). Szczepienia przeciw wściekliznie podjęto u 11 osób (2022 r. - 7): 8 dorosłych i 3 dzieci. Nikogo nie hospitalizowano z powodu narażenia na wściekliznę.

I.1.11. Borelioza

W 2023 r. miało miejsce 19 potwierdzonych zachorowań na boreliozę (2022 r. – 14). Zachorowało 12 osób płci męskiej i 7 osób płci żeńskiej, 9 osób mieszkało w Środzie Wielkopolskiej, pozostali - na wsi. Nie odnotowano hospitalizacji. Rumień wędrujący wystąpił u wszystkich chorych, 13 osób pamięta ugryzienie przez kleszcza. U tych osób do kontaktu z kleszczem doszło na terenie powiatów: średzkiego (9 osób), jarocińskiego (1 osoba), oleckiego (1 osoba), słubickiego (1 osoba) i międzyszyckiego (1 osoba). Pozostałe osoby nie pamiętały kontaktu z kleszczem. Ustalono, że w grupie chorych były 4 osoby szczególnie narażone na ugryzienie przez kleszcza: myśliwy (1) i działkowcy (3).

I.2. Nadzór epidemiologiczny nad zakażeniami szpitalnymi, drobnoustrojami alarmowymi oraz ogniskami zakażeń szpitalnych

W 2023 r. pod nadzorem PPIS w Środzie Wielkopolskiej znajdowały się dwa szpitale:

- Szpital Średzki Serca Jezusowego Sp. z o.o. w Środzie Wielkopolskiej, ul. Żwirki i Wigury 10,
- „MEDICUS” – Szpital – w Środzie Wielkopolskiej, pl. Armii Poznań 3.

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Zdrowia, oba szpitale złożyły do PSSE w Środzie Wielkopolskiej „Raport roczny o zakażeniach zakładowych i drobnoustrojach alarmowych za 2022 r.”. Z raportu przesłanego ze szpitala „MEDICUS” wynika, że w roku sprawozdawczym w szpitalu zarejestrowano 1 200 planowych hospitalizacji pacjentów, leczonych wyłącznie zabiegowo (2021 r. – 1 013). Badań mikrobiologicznych u hospitalizowanych osób nie wykonano (2021 r. – 0). Według raportu w Szpitalu Średzkim w 2022 r. hospitalizowano 8 193 pacjentów (2021 r. – 6 481), którym wykonano 1 145 badań mikrobiologicznych, w tym 729 posiewów krwi (2021 r. – 798 badań i 149 posiewów krwi). W materiałach pobranych od pacjentów najczęściej wykrywane były następujące biologiczne czynniki chorobotwórcze: *Rotavirusy*, szczepy bakterii *Escherichia coli* ESBL(+), *Klebsiella spp.* ESBL(+), *Norowirusy*, szczepy bakterii *Enterococcus faecium* VRE, *Staphylococcus aureus* MRSA oraz toksyny *Clostridioides difficile*.

W 2023 r. oba szpitale złożyły do PSSE wszystkie miesięczne raporty dotyczące ilości badań mikrobiologicznych przesiewowych i wykonanych celem diagnostyki zakażeń. Z raportów przekazanych ze szpitala „MEDICUS” wynika, że w placówce nie wykonano żadnych badań mikrobiologicznych. W 2023 r. w Szpitalu Średzkim przeprowadzono następujące badania: przy przyjęciu – 199, w trakcie hospitalizacji – 672. W roku sprawozdawczym zużyto 243 butelki do posiewów krwi oraz wykonano 4 inne badania mikrobiologiczne.

W roku 2023 r. zarejestrowano 10 nowych pacjentów (2022 r. – 6) hospitalizowanych w Szpitalu Średzkim Serca Jezusowego Sp. z o.o. oraz 1 pacjenta leczonego ambulatoryjnie, u których w badaniach mikrobiologicznych wyhodowano szczepy pałeczek Gram-ujemnych wytwarzające bakteryjne enzymy karbapenemazy. Bakterie wytwarzające takie enzymy są odporne na wiele lub wszystkie dostępne antybiotyki. Stwarzają realne zagrożenie dla zdrowia publicznego.

W roku sprawozdawczym w Szpitalu Średzkim odnotowano 6 ognisk epidemicznych (2022 r. – 8), w których doszło do zakażenia koronawirusem 3 pracowników medycznych oraz 14 pacjentów.

I.3. Szczepienia ochronne

PSSE uczestniczy w realizacji Programu Szczepień Ochronnych (PSO) prowadząc dystrybucję szczepionek (przeznaczonych do szczepień obowiązkowych) oraz nadzór nad warunkami przechowywania preparatów szczepionkowych i wykonawstwem wszystkich szczepień w podmiotach leczniczych.

Od czerwca w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej realizowany jest powszechny program szczepień dziewcząt i chłopców przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV). W programie uczestniczą 3 placówki na terenie powiatu średzkiego (w Środzie Wielkopolskiej, Zaniemyślu i Nowym Mieście nad Wartą). Do realizacji tych szczepień z PSSE wydano łącznie 322 sztuki preparatu GARDASIL (uodparnia przeciwko 9 typom wirusa) oraz 15 sztuk preparatu CERVARIX (uodparnia przeciwko 2 typom wirusa). Ustalono, że na pierwszą z dwóch dawek w analizowanym okresie zużyto 225 sztuk szczepionek GARDASIL i 2 sztuki szczepionki CERVARIX. Wiadomo, że tym szczepieniom w powiecie średzkim podlegało łącznie 1 348 nastolatków urodzonych w latach 2010 i 2011, zatem szczepieniom poddano zaledwie 16,84 % populacji.

Poza programem zaszczepiono 51 osób: w wieku 9-11 lat i 14-17, które otrzymały e-receptę na 2-walentny CERVARIX oraz starszych – po szczepieniach płatnych (2022 r. – 20).

W 2023 r. do punktów szczepień przekazano 12 166 sztuk szczepionek o łącznej wartości 594 005,35 zł (2022 r. – 13 622 sztuki o wartości 531 079,36 zł).

W roku sprawozdawczym w realizacji PSO na terenie powiatu średzkiego brały udział następujące podmioty lecznicze:

- 12 poradni lekarza rodzinnego,
- NZOZ „Chirurgia i Ortopedia Średzka”,
- w Szpitalu Średzkim Serca Jezusowego Sp. z o. o.: Oddział Noworodkowy, Poradnia Chirurgii Ogólnej i Szpitalny Oddział Ratunkowy.

I.3.1. Bezpieczeństwo preparatów szczepionkowych

Wszystkie placówki wykonujące szczepienia ochronne na terenie powiatu średzkiego posiadają elektroniczny system monitoringu temperatury (ESMT). Szpital Średzki oraz 2 przychodnie mają własne agregaty prądotwórcze.

W magazynie PSSE znajdują się 2 urządzenia chłodnicze służące do przechowywania szczepionek, oba urządzenia posiadają zainstalowany ESMT. System posiada funkcję rejestru temperatury (w 2 miejscach w każdej szafie chłodniczej), przesyłania danych, gromadzenia ich w postaci wiadomości poczty elektronicznej oraz na elektronicznym nośniku danych (z możliwością ich wydruku). W roku sprawozdawczym w magazynie zamontowano klimatyzację, wymieniono drzwi (na antywłamaniowe) oraz odmalowano ściany.

W ramach postępowania zabezpieczającego na wypadek awarii zasilania elektrycznego lodówek do przechowywania szczepionek, PSSE posiada:

- urządzenie UPS służące do podtrzymania zasilania obu urządzeń chłodniczych w czasie do 24 godzin,
- gwarancje Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej dotyczące podłączenia (mobilnego) agregatu prądotwórczego,
- podpisane porozumienia ze Szpitalem Średzkim Serca Jezusowego Sp. z o.o. w Środzie Wielkopolskiej dotyczące możliwości transportu i przechowania szczepionek w lodówce (własność PSSE), podłączonej do szpitalnego awaryjnego zasilania energetycznego oraz dotyczące przekazywania szczepionek przeznaczonych do utylizacji w celu ich zniszczenia,
- zaktualizowane instrukcje wewnętrzne dotyczące zasad postępowania ze szczepionkami oraz monitoringu warunków przechowywania szczepionek oraz zasad postępowania w przypadku wystąpienia awarii lodówek do przechowywania szczepionek lub zasilania elektrycznego.

W analizowanym okresie przeprowadzono 13 kontroli sanitarnych w placówkach wykonujących szczepienia na terenie powiatu średzkiego (2022 r. – 12). Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych, transportu oraz przechowywania preparatów szczepionkowych. W trakcie inspekcji w 2 placówkach wydano zalecenia bieżącej kontroli stanu magazynu szczepionek i podejmowania w odpowiednim czasie czynności zapobiegających utylizacji szczepionek z powodu przeterminowania.

I.3.2. Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP)

W analizowanym roku zgłoszono 3 przypadki wystąpienia niepożądanego odczynu po szczepieniu innym niż BCG (2022 r. – 7), wszystkie o charakterze łagodnym, po podaniu

preparatów: SYNFLORIX (przeciw inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*), DTP (przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi) oraz HEXACIMA (przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, inwazyjnemu zakażeniu *Haemophilus influenzae* typu b, *poliomyelitis* oraz wirusowemu zapaleniu wątroby typu B). Hospitalizacja, podobnie jak w roku wcześniejszym - nie była konieczna. Odczyny poszczepienne wystąpiły u dzieci w wieku 4 miesięcy (dziewczynka) i w 2 roku życia (2 chłopców).

W 2023 r. nie odnotowano wystąpienia NOP po szczepieniu przeciw gruźlicy (2022 r. – 1).

W trakcie dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że we wszystkich przypadkach szczepienia wykonano preparatami z aktualną datą ważności, transportowanymi i przechowywanymi z zachowaniem ciągłości łańcucha chłodniczego. Wszystkie szczepienia przeprowadzono przy użyciu sprzętu jednorazowego, w odpowiednich warunkach sanitarno - technicznych w jednym punkcie szczepień w poradni lekarza rodzinnego w Środzie Wielkopolskiej.

I.3.3. Wykonawstwo szczepień ochronnych

W roku sprawozdawczym wykonawstwo szczepień obowiązkowych w powiecie średzkim, w zależności od wieku osób podlegających szczepieniom, wynosiło od 84,5 % do 100 %.

W 2023 r. odnotowano wyraźny wzrost liczby osób, które zaszczepiły się przeciw grypie sezonowej. W omawianym okresie szczepienie (donosowo lub domięśniowo) wykonano u 1 634 osób, w roku poprzednim u 1 078. Szczepienia przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu wykonano u 58 osób, czyli o 17 więcej niż roku poprzednim. Przeciw inwazyjnym zakażeniom *Neisseria meningitidis* zaszczepiły się 123 osoby, w roku wcześniejszym - 120.

W roku sprawozdawczym w następujący sposób wzmożono działania wobec osób uparczywie uchylających się od wykonania szczepień ochronnych:

- rozpoczęto prowadzenie postępowań administracyjnych wobec 48 opiekunów prawnych 29 dzieci (2022 r. – 31 opiekunów 24 dzieci),
- wystosowano 39 upomnień (2022 r. – 18),
- przesłano 28 tytułów wykonawczych do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu (2022 r. – 8).

Po uzupełnieniu szczepień ochronnych u 23 dzieci, zakończono prowadzenie postępowania wobec 25 rodziców lub opiekunów prawnych (w 2022 r. zaszczepiono 13 dzieci, zakończono prowadzenie spraw wobec 16 rodziców/ opiekunów).

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego obowiązkowi szczepień ochronnych podlegało 12 681 osób (2022 r. – 12 272, tj. wzrost o 409 osób), od momentu urodzenia do ukończenia 19 roku życia. Z rejestrów PPIS wynika, że zwiększyła się liczba rodziców/ opiekunów uchylających się od wykonania szczepień, z 209 w roku poprzednim, do 232 na zakończenie roku sprawozdawczego. Ustalono, że u 164 dzieci nadal nie wykonano wszystkich obowiązkowych szczepień ochronnych (2022 r. – 158).

Zaobserwowano, że spadek zachorowań na daną chorobę powoduje zanik odporności naturalnej w populacji, w wyniku czego zwiększa się podatność na zachorowanie na tę chorobę. Niechęć rodziców do wykonania szczepień przeciw chorobom zakaźnym, pod wpływem ruchów antyszczepionkowych, może doprowadzić do szybkiego nawrotu chorób z ciężkimi powikłaniami, a nawet zgonów nieuodpornionych dzieci.

II. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

II.1. Wodociągi publiczne

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu średzkiego funkcjonowały 24 wodociągi (2022 r. – 24), produkujące wodę przeznaczoną do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz jedno indywidualne ujęcie wody (2022 r. – 1), zasilane z ujęć podziemnych.

Wodociąg miejski w Środzie Wielkopolskiej oparty jest na dwóch ujęciach wody, natomiast pozostałe - na jednym ujęciu, które stanowi kilka lub kilkanaście studni działających przemiennie. Studnie na ujęciach wodociągowych są właściwie oznakowane i prawidłowo zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych.

Tab. 1. Liczba wodociągów w pow. średzkim w zależności od produkcji wody w 2023 r.

Lp.	Ilość produkowanej wody w m ³ /d	Liczba wodociągów	
		Rok 2022	Rok 2023
1.	<100	1	1
2.	101-1000	22	22
3.	1001-10000	1	1
Razem		24	24

Tab. 2. Indywidualne ujęcia wody

Lp.	Ilość produkowanej wody w m ³ /d	Liczba indywidualnych ujęć wody	
		Rok 2022	Rok 2023
1.	0,66	1	1

Tab. 3. Wodociągi publiczne, zakładowe oraz indywidualne ujęcia wody w poszczególnych gminach pow. średzkiego w 2022 r.

Lp.	Gmina	Liczba wodociągów oraz indywidualnych ujęć wody	Lokalizacja
1.	Środa Wielkopolska	9	Środa Wielkopolska (2 wodociągi), Babin, Brodowo, Jarosławiec, Koszuty, Trzebisławki, Starkówiec Piątkowski,

			Kijewo
2.	Dominowo	3	Dominowo, Giecz, Murzynowo Kościelne
3.	Krzykosy	3	Pięczkowo, Garby, Młodzikowo
4.	Nowe Miasto n. Wartą	5	Nowe Miasto n. Wartą, Klęka, Chocicza, Chwałęcin, Wolica Nowa
5.	Zaniemyśl	4	Zaniemyśl, Brzostek, Czarnotki, Polwica, Jezioro Wielkie (indywidualne ujęcie wody)

Zdjęcie 1. Stacja Uzdatniania Wody w Gieczu

Zdjęcie 2. Zbiorniki zewnętrzne na Stacji Uzdatniania Wody w Gieczu

Zdjęcie 3. Pomieszczenie hydroforni na Stacji Uzdatniania Wody w Gieczu

W 2023 r. wszystkie wodociągi oraz indywidualne ujęcie wody będące pod nadzorem tutejszej Inspekcji skontrolowano w zakresie stanu sanitarno – technicznego oraz sanitarno–higienicznego. W przypadku kilku wodociągów (Starkówiec Piątkowski, Młodzikowo, Chwałęcín, Jarosławiec) wydano zalecenia dotyczące stanu technicznego, które odnotowano w protokołach z kontroli.

W tym miejscu należy zauważyć, iż przedsiębiorstwa wodociągowe, w trosce o bezpieczeństwo konsumentów, poza dokonywaniem bieżących remontów, dążą do przeprowadzania całkowitych modernizacji stacji uzdatniania wody, co udało się osiągnąć na terenie gminy Dominowo, gdzie zmodernizowano kolejną stację uzdatniania wody zlokalizowaną w Gieczu, a także w gminie Krzykosy, gdzie trwa modernizacja stacji uzdatniania wody w Garbach.

II.2. Jakość wody do spożycia przez ludzi

II.2.1. Podmioty sprawujące nadzór nad jakością wody

W 2023 r. nadzór nad jakością wody do picia w powiecie średzkim sprawowały równolegle PSSE (w ramach kontroli urzędowej) oraz przedsiębiorstwa wodociągowe (w ramach kontroli wewnętrznej).

II.2.2. Liczba i badanie pobranych próbek wody

Częstotliwość pobierania prób wody w 2023 r. była zgodna z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), obowiązującego w roku sprawozdawczym oraz odbywała się zgodnie z harmonogramem poboru prób wody na 2023 r. poza jednym z wodociągów, tj. wodociągiem publicznym w Garbach, gmina Krzykosy, z którego z uwagi na trwającą modernizację stacji nie pobrano 2 prób. Obecnie odbiorcy wody z ww. wodociągu, do czasu zakończenia modernizacji, zaopatrywani są przez dwa inne wodociągi publiczne, tj. wodociąg w Młodzikowie oraz Pięczkowie.

W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 145 prób wody, w tym 21 prób z wodociągu miejskiego w Środzie Wielkopolskiej. W ramach kontroli wewnętrznej pobrano 187 prób wody w zakresie parametrów fizyko-chemicznych i bakteriologicznych.

Badania wykonywane były w akredytowanych laboratoriach, tj.: Laboratorium Badania Wody i Gleby WSSE w Poznaniu, Laboratorium Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej,

Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Chwałkowie, Laboratorium Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Jarocinie, Laboratorium Aquanet Sp. z o.o. w Poznaniu, Laboratorium J. S. Hamilton Poland w Poznaniu oraz Laboratorium SGS Polska Pracownia Środowiskowa w Pszczynie.

II.2.3. Jakość wody

W roku 2023 w 1 spośród 24 nadzorowanych wodociągów w badanych próbach wody wystąpiło znaczne przekroczenie wartości mikrobiologicznych (bakterii grupy coli) określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294), skutkujące wydaniem komunikatu o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi informującym, że woda uległa pogorszeniu pod kątem bakteriologicznym i nadaje się do spożycia tylko po przegotowaniu. Jednocześnie PPIS w Środzie Wielkopolskiej wezwał pisemnie producenta wody do podjęcia natychmiastowych działań, w wyniku których doprowadzi jakość wody do wymagań obowiązującego rozporządzenia. Ponadto, jakość wody przez okres trwania przekroczenia była cały czas monitorowana zarówno przez przedstawicieli PPIS jak również producenta wody. Pogorszenie jakości wody było krótkotrwałe. Powyższe dotyczyło wodociągu publicznego w Polwicy, gm. Zaniemyśl.

Incydentalnie wystąpiły też przekroczenia wartości mikrobiologicznych, tj.: ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22°C po 72 h, w kilku wodociągach. Z uwagi na wielkość przekroczeń oraz po oszacowaniu bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów, każdorazowo wystosowano pisma do przedsiębiorstw wodociągowych zalecające podjęcie działań naprawczych mających doprowadzenie jakości wody do wymagań ww. rozporządzenia oraz przeprowadzenie badań kontrolnych. W każdym z ww. przypadków badanie powtórkowe nie wykazały przekroczeń badanych parametrów. Z kolei w jednym z wodociągów na terenie gminy Nowe Miasto nad Wartą wystąpiło przekroczenie parametru – bakterii grup coli w ilości 2 jtk/100 ml. Również w tym przypadku, przedsiębiorstwo wodociągowe po otrzymaniu pisma Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Środzie Wielkopolskiej (PPIS), przeprowadziło natychmiast działania naprawcze. Po przeprowadzeniu tych działań zarówno przedstawiciele PPIS jak i przedsiębiorstwo wodociągowe pobrały próby kontrolne w kilku punktach zgodności, które nie wykazały przekroczeń.

Sporadycznie występowały również przekroczenia badanych parametrów w kilku wodociągach w zakresie następujących parametrów fizyko-chemicznych: mętności, manganu, żelaza, barwy, glinu. W każdym z tych przypadków PPIS zalecał doprowadzenie jakości wody do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), a następnie wykonanie powtórnego badania w zakresie przekroczonego parametru. We wszystkich przypadkach zalecenia wykonano, tj. przeprowadzono działania naprawcze, następnie pobierano próby wody do badań a w dalszej kolejności przedstawiano PPIS sprawozdania z tych badań, na podstawie, których PPIS wydawał ocenę o jakości wody.

Należy zauważyć, że od momentu wystąpienia jakiegokolwiek przekroczenia wartości parametrycznych badanych parametrów do czasu uzyskania sprawozdań z badań prób kontrolnych, w których nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów, jakość wody była cały czas monitorowana zarówno przez przedsiębiorstwa wodociągowe jak i przez przedstawicieli PPIS.

W ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi PPIS na podstawie sprawozdań z badań prób wody wykonywanych w ramach kontroli urzędowej jak i wewnętrznej, na bieżąco wydawał oceny o jakości wody, które przekazywane były do producentów wody oraz władz samorządowych.

Dla każdego z wodociągów (24) oraz indywidualnego ujęcia wody wydano ocenę roczną jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, stwierdzając zgodność w badanym zakresie, pobranych prób wody z wymaganiami określonymi w załącznikach nr 1 i 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017 r. poz. 2294).

W minionym roku nie wydano żadnej decyzji administracyjnej dotyczącej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

III. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ, PŁYWALNI ORAZ KĄPIELISK A TAKŻE JAKOŚĆ WODY DO KĄPIELI

III.1. Pływalnia Miejska w Środzie Wielkopolskiej

Pływalnia Miejska jest obiektem istniejącym od 2001 r. (całorocznym, krytym, ogólnodostępnym), z dużym i małym basenem oraz wanną z hydromasażem (z 3 systemami cyrkulacji niecek basenowych), sauną suchą, sauną parową, sauną na podczerwień oraz grotą solną.

W 2023 r. z obiektu skorzystało 102 238 osób, znacznie więcej niż w roku poprzednim (80 954 osoby w roku 2022). Od lutego 2023 r. w małym basenie odbywają się również zajęcia nauki pływania dla niemowląt i dzieci poniżej 3 r.ż.

W roku sprawozdawczym, na okres od 10.08.2023 r. do 31.08.2023 r. przypadła przerwa technologiczna obiektu, w związku z czym cały obiekt był wyłączony z użytkowania. W tym czasie przeprowadzono prace remontowe, konserwacyjne i modernizacje, m.in.:

- spuszczenie wody i jednocześnie czyszczenie dna niecek basenowych,
- wymiana głównego systemu wentylacyjnego,
- całkowitą zamianę i modernizację hydrauliki i armatury w szatni dla osób niepełnosprawnych,
- remont holu i korytarza w części głównej,
- remont korytarza prowadzącego do strefy saun,
- wymiana złożeń w systemie filtracyjnym wody,
- odmalowanie części elewacji budynku,
- remont pomieszczenia sanitarno-higienicznego dla ratowników,
- montaż systemu fotowoltaiki.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230), administrator obiektu – Zakład Gospodarki Komunalnej w Środzie Wielkopolskiej (ZGK):

- opracował i wdrożył coroczny harmonogram badań wody oraz dokonał jego aktualizacji w związku z przekształceniem jednej z niecek standardowych w nieckę udostępnianą do nauki pływania dla niemowląt i małych dzieci do lat 3,
- dokonywał codziennego oznaczenia i zapisywania parametrów wody (potencjału redox, pH, chloru wolnego i związanego, temperatury wody),

- prowadził bieżącą obserwację przejrzystości wody,
- zamieszczał bieżące komunikaty o jakości wody na tablicy informacyjnej obiektu.

W 2023 r. przeprowadzono 3 kontrole obiektu: 1 kontrolę planowaną stanu sanitarno-technicznego pływalni, w trakcie której nie stwierdzono nieprawidłowości, 1 kontrolę interwencyjną oraz 1 kontrolę sprawdzającą.

Pobrano 29 prób wody do badań fizyko-chemicznych i bakteriologicznych w zakresie kontroli urzędowej (PSSE) oraz 246 prób wody w ramach kontroli wewnętrznej (ZGK). Badania wykonywały jednostki akredytowane: Laboratorium Badania Wody i Pomiarów Fizycznych Działu Laboratoryjnego WSSE w Poznaniu, Laboratorium Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Jarocinie oraz Laboratorium SGS Polska w Pszczynie.

W czterech z pobranych prób wody wystąpiły przekroczenia parametrów mikrobiologicznych, co skutkowało podjęciem natychmiastowych działań naprawczych przez zarządzającego pływalnią, następnie ponownym poborem prób do badań oraz przedstawieniem PPIS pozytywnych wyników badań.

III.2. Kąpieliska

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu średzkiego funkcjonowały dwa kąpieliska, tj.: Kąpielisko miejskie w Środzie Wielkopolskiej oraz Kąpielisko na Jeziorze Raczyńskim w Zaniemyślu.

Kąpielisko w Zaniemyślu zaczęło funkcjonować po raz pierwszy w 2023 r., wcześniej funkcjonowało jako miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli.

Organizator kąpieliska w Zaniemyślu, tj.: Urząd Gminy w Zaniemyślu wielokrotnie zmieniał termin otwarcia kąpieliska z uwagi na przedłużające się prace budowlane związane z rewitalizacją kąpieliska.

Przedmiotem kontroli kąpielisk w 2023 r. była ocena przydatności wody do kąpeli w ww. kąpieliskach, a także ocena stanu sanitarno-technicznego ich otoczenia (przeprowadzono po 2 planowane kontrole każdego z kąpielisk). Stan sanitarno-techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń.

Częstotliwość poboru prób z kąpielisk odbywała się zgodnie z zapisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zmianami), zakres badanych parametrów był wykonywany zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255).

W sezonie kąpielowym 2023 r. na podstawie sprawozdań z badań oraz oceny wizualnej jakości wody PPIS wydał w sumie 10 ocen o jakości wody do kąpielii. Siedem z nich dotyczyło stwierdzenia zgodności badanych parametrów wody z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2019 r. poz. 255). Trzy pozostałe oceny stwierdzające brak przydatności wody do kąpielii wydane zostały po przeprowadzeniu ocen wizualnych Kąpieliska na Jeziorze Raczyńskim w Zaniemyślu, ze względu na wystąpienie zakwitu sinic.

Przedstawiciele PPIS przeprowadzili 6 dodatkowych kontroli (2 kontrole w Kąpielisku miejskim w Środzie Wielkopolskiej oraz 4 kontrole w Kąpielisku na Jeziorze Raczyńskim w Zaniemyślu), dokonując oceny wizualnej jakości wody, głównie w zakresie zakwitu sinic.

III.2.1. Kąpielisko miejskie

Kąpielisko na Jeziorze Średzkim posiada piaszczysto-trawiastą, dobrze utrzymaną plażę, otoczoną drzewami liściastymi. Zaplecze socjalne stanowią: sanitariaty, natryski i przebieralnie, restauracja, wypożyczalnia sprzętu wodnego, zjeżdżalnia wodna, plac zabaw dla dzieci, natryski zewnętrzne na plaży oraz punkt medyczo-ratowniczy. Woda przeznaczona do spożycia dostarczana jest z wodociągu miejskiego w Środzie Wielkopolskiej.

Przez okres trwania sezonu kąpielowego określonego przez organizatora kąpieliska, tj. w okresie od 23.06.2023 r. do 31.08.2023 r., prowadzono nadzór nad jakością wody do kąpielii zarówno w ramach kontroli urzędowej, jak i wewnętrznej.

Do badań mikrobiologicznych próby wody pobrano 4 razy (jeden raz w ramach kontroli urzędowej oraz trzykrotnie w ramach kontroli wewnętrznej). Wszystkie pobory wody odbyły się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W żadnej z prób nie stwierdzono przekroczeń w badanym zakresie.

W 2023 roku po zakończeniu sezonu kąpielowego po raz trzeci dokonano klasyfikacji jakości wody w Kąpielisku miejskim, która wyliczona została na podstawie wyników badań mikrobiologicznych 16 próbek wody, obejmujących cztery sezony kąpielowe i określona została jako *doskonala*.

W czasie trwania sezonu kąpielowego prowadzony był serwis kąpieliskowy, zarówno przez PPIS, jak i przez organizatora kąpieliska.

Przed sezonem kąpielowym wykonano remont zjeżdżalni (naprawa konstrukcji, wymiana elementów metalowych i remont hamowni), wymieniono na nowe palisady znajdujące się przy plaży oraz zamontowano nową tablicę informacyjną, a na zbiorniku wodnym zamontowano 3 aeratory wodne.

Od dnia 12 sierpnia 2023 r. na terenie przyległym do Kąpieliska Miejskiego w Środzie Wielkopolskiej funkcjonuje Wodny Plac Zabaw, który stał się wyjątkową atrakcją dla mieszkańców Środy Wielkopolskiej i okolic.

Jest to niecka basenowa o wymiarach zewnętrznych 8,6 x 13 m. Brodzik wyposażony został w atrakcje wodne, m.in. palmy z wiaderkiem, zjeżdżalnie, armatki, grzyb wodny. Do basenu prowadzą dwa wejścia w postaci schodków od strony zewnętrznej i wewnętrznej. Głębokość wody w brodziku wynosi 20-25 cm. Obszar wokół niecki został ogrodzony i dostępny był codziennie w godzinach funkcjonowania kąpieliska. Na ogrodzonym terenie znajduje się także kontener techniczny o wymiarach 3 x 6 m. Ustawione zostały również 3 duże stoły z ławkami.

Z uwagi na bardzo krótki okres funkcjonowania w 2023 r., próby wody zostały pobrane wyłącznie w ramach kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

III.2.2. Kąpielisko na Jeziorze Raczyńskim w Zaniemyślu

Piaszczysto-trawiasta plaża główna w Zaniemyślu otoczona jest lasem mieszanym. Zaplecze socjalne kąpieliska stanowią: budynek z sanitariatami, natrysk zewnętrzny, przebieralnia, wypożyczalnia sprzętu wodnego oraz punkt gastronomiczny. W roku 2023, bezpośrednio przed sezonem kąpielowym przeprowadzono rewitalizację kąpieliska, m.in.: wyznaczono boisko do piłki plażowej oraz strefę piknikową z małą architekturą (ławki, stojaki do rowerów oraz prysznic zewnętrzny). Wykonano nowy taras widokowy, fontannę pływającą, wiatę dla wypożyczalni sprzętu wodnego; wyremontowano istniejący budynek plażowy. Powstał także nowy układ komunikacyjny z nawierzchnią, oświetleniem i nasadzeniem roślin. Ustawiono nową tablicę informacyjną.

Woda przeznaczona do spożycia dostarczana jest z wodociągu publicznego w Zaniemyślu.

Kąpielisko to funkcjonowało w dniach 22.07.2023 r. do 31.08.2023 r. Próby wody do badań pobrano jeden raz w ramach kontroli urzędowej (przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego) oraz dwukrotnie w ramach kontroli wewnętrznej w trakcie trwania sezonu kąpielowego.

Nie dokonano klasyfikacji jakości wody, ponieważ zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255), można jej dokonać na podstawie co najmniej 16 próbek obejmujących cztery sezony kąpielowe lub na podstawie co najmniej 12 próbek obejmujących cztery sezony kąpielowe w przypadku kąpieliska, w którym sezon kąpielowy nie przekracza 8 tygodni, a żaden z tych warunków nie został spełniony.

W czasie trwania sezonu kąpielowego prowadzony był serwis kąpieliskowy, zarówno przez PPIS, jak i przez organizatora kąpieliska.

Poza wspomnianymi wcześniej: 2 planowanymi kontrolami sanitarnymi kąpieliska oraz 4 kontrolami, podczas których dokonano wizualnej oceny jakości wody, przeprowadzono także: 1 kontrolę interwencyjną wraz z wizualną oceną jakości wody oraz 1 kontrolę sprawdzającą wykonanie zaleceń wraz z wizualną oceną jakości wody.

Z uwagi na zakwity sinic i dynamicznie zmieniającą się jakość wody w kąpielisku, PPIS w Środzie Wielkopolskiej w dniu 12.08.2023 r. wydał decyzję dotyczącą tymczasowego zakazu kąpieli w Kąpielisku na Jeziorze Raczyńskim w Zaniemyślu, która obowiązywała do następnego dnia (13.08.2023 r.) oraz drugą decyzję – w dniu 14.08.2023 r., która obowiązywała do końca trwania sezonu kąpielowego, tj. 31.08.2023 r.

III.3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz inne, w których świadczonych jest łącznie więcej niż jedna z ww. usług

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego znajdowało się 169 zakładów świadczących usługi w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej (2022 r. - 165), w tym 128 w Środzie Wielkopolskiej oraz 41 na terenach wiejskich. Obiekty charakteryzuje duże zróżnicowanie: od niewielkich, obsługiwanych przez jedną osobę (większość), przez zakłady średniej wielkości, aż po salony wyposażone w najnowszy sprzęt.

W roku sprawozdawczym wykonano 66 kontroli sanitarnych, w tym 1 kontrolę interwencyjną (2022 r. - 35).

Tab. 1. Nadzór nad zakładami w latach 2022 i 2023

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Liczba kontroli		Mandaty	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
1.	Fryzjerskie	72	72	14	29	-	-

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Liczba kontroli		Mandaty	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
2.	Kosmetyczne	63	67	16	25	-	-
3.	Tatuażu	3	5	1	3	-	-
4.	Odnowy biologicznej	22	20	3	6	-	-
5.	Inne	5	5	1	3	-	-
6.	Razem	165	169	35	66	-	-

Zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zmianami): „Osoby, prowadzące działalność w branży niemedyycznej i podejmujące czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, są zobowiązane do opracowania, wdrożenia i stosowania procedur, zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi”.

W trakcie kontroli obiektów szczególną uwagę zwracano na posiadanie i stosowanie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, w tym na procesy przeprowadzania dezynfekcji i sterylizacji sprzętu wielokrotnego użytku oraz postępowanie z bielizną i odpadami, oceniano także stan sanitarno-techniczny oraz sanitarno-higieniczny pomieszczeń i urządzeń. W 3 obiektach wydano zalecenia dotyczące uszczegółowienia lub aktualizacji ww. procedur.

W zakładach kosmetycznych (szczególnie w nowo otwartych obiektach) do sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku coraz częściej stosowana jest sterylizacja parą wodną w nadciśnieniu (w autoklawach). Jest to metoda sterylizacji zalecana przez PIS mimo braku obowiązujących w tym zakresie przepisów.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej (Dz. U. Nr 31, poz. 273), przestało obowiązywać z dniem 2 stycznia 2012 r.

III.4. Obiekty komunikacji publicznej

W 2023 r. pod nadzorem PSSE znajdowały się: dworzec PKP w Środzie Wielkopolskiej, perony przy dworcu w Środzie Wielkopolskiej, 3 przystanki kolejowe - stacja PKP w Chociczy, (gm. Nowe Miasto nad Wartą), w Solcu i Sulęcinku (gm. Krzykosy), a także 5 przystanków autobusowych. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 5 kontroli przystanków autobusowych. W trakcie kontroli przystanku autobusowego w Zaniemyślu zalecono doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego wiaty przystankowej.

III.5. Ustępy publiczne

Na terenie powiatu średzkiego znajdują się 2 ustępy publiczne - w Środzie Wielkopolskiej i w Zaniemyślu. W 2023 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, po jednej w każdym obiekcie. Obiekt w Środzie Wielkopolskiej z uwagi na nieestetyczny wygląd wymaga modernizacji. Od początku jego powstania, tj. od około 40 lat dokonywane były tylko drobne, konieczne naprawy. Stan sanitarno-higieniczny w obu obiektach bez zastrzeżeń.

III.6. Hotele, motele oraz inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

W 2023 r. pod nadzorem PSSE znajdowało się 19 obiektów (2022 r. – 19) oferujących zróżnicowane usługi hotelarskie, w tym 7 hoteli (2022 r. – 9), 11 innych obiektów, w których świadczone są usługi noclegowe (2022 r. – 10) oraz 1 schronisko młodzieżowe (2022 r. – 0). Na terenie powiatu średzkiego nie ma zarejestrowanych noclegowni. Skontrolowano 10 obiektów, przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych (w tym 1 kontrolę interwencyjną). Nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast w jednym obiekcie wydano zalecenia dotyczące poprawy stanu sanitarno-technicznego.

W związku z trwającą wojną w Ukrainie w 2023 roku na terenie powiatu średzkiego działał 1 ośrodek dla Uchodźców - Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Zaniemyślu, który funkcjonował do dnia 28.02.2023 r. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 1 kontrolę ww. ośrodka, nie stwierdzono nieprawidłowości.

III.7. Zakłady pogrzebowe, krematorium

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu funkcjonowało 5 zakładów pogrzebowych oraz krematorium. Skontrolowano wszystkie zakłady pogrzebowe oraz krematorium, nie stwierdzono nieprawidłowości.

III.8. Wydawanie zgód na ekshumacje zwłok i szczątków ludzkich oraz na sprowadzenie zwłok i szczątków ludzkich z zagranicy lub wywóz zwłok i szczątków ludzkich za granicę

W roku 2023 wydano:

- 37 decyzji zezwalających na ekshumację i przewóz ekshumowanych zwłok lub szczątków ludzkich (2022 r. - 55),
- 8 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok lub szczątków ludzkich z zagranicy (2022 r. - 6),
- 1 decyzję zezwalającą na wywóz zwłok lub szczątków ludzkich za granicę (2022 r. - 0).

IV. STAN SANITARNY PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

IV.1. Obiekty pod nadzorem PSSE

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego pod nadzorem PSSE znajdowało się 110 podmiotów leczniczych (2022 r. – 111), działających w ramach:

- lecznictwa zamkniętego - 3 obiekty (2021 r. – 3), tj. Szpital „MEDICUS” w Środzie Wielkopolskiej, Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy „ELCOR” w Jarosławcu oraz Szpital Średzki Serca Jezusowego w Środzie Wielkopolskiej,
- lecznictwa ambulatoryjnego - 107 obiektów (2022 r. – 108), w tym: 24 poradnie/przychodnie lekarskie (2022 r. – 25), 52 gabinety prowadzące indywidualną specjalistyczną praktykę lekarską (2022 r. – 52), 25 gabinetów opieki pielęgniarskiej lub położniczej (2022 r. – 25), 3 laboratoria diagnostyczne (2022 r. – 3) oraz 3 zakłady rehabilitacji leczniczej (2022 r. – 3).

IV.2. Kontrole sanitarne

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 91 kontrole sanitarnych w 83 obiektach, w tym 33 kontrole kompleksowe w zakresie higieny komunalnej i epidemiologii.

Kontrole obejmowały m.in. następujące zagadnienia:

- stan sanitarno-higieniczny oraz stan sanitarno - techniczny placówek,
- przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w placówkach podmiotów leczniczych,
- ocenę wdrożenia procedur, dotyczących zapobiegania przenoszeniu się zakażeń przy wykonywaniu świadczeń zdrowotnych - m. in. dezynfekcji i sterylizacji sprzętu, postępowania po ekspozycji na materiał biologiczny oraz postępowania z odpadami medycznymi,
- utrzymanie czystości,
- dezynfekcję i sterylizację,
- zaopatrzenie w wodę i inne wymagania instalacyjne,
- postępowanie z odpadami komunalnymi,

- warunki przechowywania szczepionek, kontrolę wewnętrzną ciągłości „łańcucha chłodniczego” i zabezpieczenia na wypadek awarii systemu zasilania energetycznego,
- ocenę wykonawstwa szczepień ochronnych,
- prawidłowość nadzoru lekarskiego nad osobami zakażonymi HCV, osobami ze styczności z zakażonymi HBV oraz ze styczności z chorymi na gruźlicę,
- ocenę przestrzegania zapisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2023, poz. 700).

Skontrolowane obiekty, poza jednym - Szpital Średzki Serca Jezusowego Sp. z o.o. w Środzie Wielkopolskiej spełniają wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022 poz. 402).

W wyniku kompleksowej kontroli sanitarnej przeprowadzonej w dniach od 5.09.2023 r. do 13.09.2023 r. w Szpitalu Średzkim Serca Jezusowego Sp. z o.o., ul. Żwirki i Wigury 10, 63-000 Środa Wielkopolska stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego skutkujące wydaniem decyzji administracyjnej nakazującej usunięcie nieprawidłowości we wskazanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Środzie Wielkopolskiej terminach oraz w zakresie stanu sanitarno-higienicznego skutkujące nałożeniem mandatu karnego.

W roku sprawozdawczym w Szpitalu Średzkim przeprowadzono również 2 kontrole sprawdzające, jedna z nich dotyczyła sprawdzenia wykonania nakazów zawartych w decyzji własnej nr ON-HK.50.2021 z dnia 7 września 2021 r., natomiast druga sprawdzenia wykonania nakazu zawartego w decyzji własnej nr ON-HK.73.2022 z dnia 8 listopada 2022 r. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na fakt, iż od października 2023 r. w strukturze Szpitala Średzkiego Serca Jezusowego w Środzie Wielkopolskiej zaczął funkcjonować, jakże ważny oddział medycyny paliatywnej zlokalizowany w odrębnej lokalizacji w nowym budynku, przeznaczonym tylko i wyłącznie na ten cel.

Podsumowując, na podstawie przeprowadzonych kontroli podmiotów leczniczych można generalnie stwierdzić, że ich kierownicy dbają o stan sanitarno-higieniczny oraz sanitarno-techniczny prowadzonych obiektów, m.in. poprzez utrzymanie bieżącej czystości, dokonywanie koniecznych napraw czy remontów oraz realizowanie zadań zgodnie z opracowanymi i wdrożonymi procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, w tym dekontaminacji.

Zdecydowana większość podmiotów leczniczych funkcjonujących na terenie powiatu średzkiego to obiekty o wysokim standardzie, jednak część z nich pomimo, że są to już obiekty kilkunastoletnie spełnia wymagania obowiązującego rozporządzenia.

V. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

V.1. Działalność kontrolna

W 2023 r. pod nadzorem PSSE znajdowało się 213 zakładów pracy (2022 r. – 220), w których pracowało 8 317 osób (2022 r. – 8 217). Małe zakłady, zatrudniające do 9 pracowników, stanowiły 48%, a duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 251 pracowników – 3,3% ogólnej liczby zewidencjonowanych obiektów.

Tab. 1. Liczba zakładów pracy w powiecie średzkim w 2023 r. w zależności od liczby zatrudnionych osób

Lp.	Liczba zatrudnionych pracowników	Liczba zakładów
1.	≤ 9	103
2.	10 – 49	78
3.	50 – 249	25
4.	≥ 250	7

V.1.1. Kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

W 2023 r. przeprowadzono 112 kontroli sanitarnych w 83 zakładach (39% obiektów), zatrudniających 5 576 pracowników.

W trakcie kontroli w szczególności sprawdzano:

- przygotowanie pracodawców w zakresie warunków pracy oraz narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach pogrzebowych,
- egzekwowanie przepisów dotyczących substancji chemicznych, ich mieszanin, produktów biobójczych, detergentów, produktów kosmetycznych prekursorów narkotyków kat. 2 i 3, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych,
- przestrzeganie zasad BHP podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest,
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych, z naciskiem na produkty biobójcze stosowane w basenach kąpielowych, akwariach i innych wodach (kat 1 gr 2 i kat 4 gr 21),

- sposoby stosowania i wprowadzania do obrotu (za pośrednictwem stron internetowych) substancji chemicznych, ich mieszanin, produktów biobójczych oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3.

Jak co roku, przedmiotem kontroli były także: przestrzeganie przez pracodawców przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakładach pracy, stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń pracy oraz zaplecza socjalno-sanitarnego zakładów, wykonanie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, przeprowadzenie i opracowanie oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, wykonanie profilaktycznych badań lekarskich oraz wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej.

Dodatkowo w sezonie letnim (maj - sierpień) prowadzono wzmożony nadzór nad produktami biobójczymi należącymi do grupy 18 (insektycydy) i 19 (atraktanty i repelenty) z uwzględnieniem produktów udostępnianych na rynku poprzez platformę e-commerce.

V.1.2. Narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia

W roku sprawozdawczym w 23 zakładach (na 83 skontrolowane) stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia.

Ogółem, w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych, pracowało 687 pracowników, głównie w zakładach przemysłu metalowego, drzewnego i meblarskiego. Podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej pracowników narażonych było na ponadnormatywny hałas (81 % narażonych) oraz substancje chemiczne (27 % narażonych). Często pracownicy byli narażeni na jednoczesne oddziaływanie kilku czynników szkodliwych.

Ze swej strony pracodawcy podejmowali szereg działań (technicznych i organizacyjnych), zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników:

- wprowadzano ekrany izolujące,
- oddzielano najbardziej newralgiczne stanowiska od pozostałych,
- montowano systemy mechaniczne filtrowentylacji nawiewno-wywiewnej oraz wentylacje miejscowe i odciągi,
- wymieniano park maszynowy oraz urządzenia, na generujące niższy hałas.

W związku z przekroczeniami normatywów, szczególną uwagę zwracano na przeprowadzanie przez pracodawców regularnych pomiarów środowiska pracy oraz zapewnienie pracownikom atestowanych i odpowiednio dobranych środków ochrony indywidualnej.

V.1.3. Postępowanie administracyjne

W 2023 r. prowadzono 1 postępowanie administracyjne zakończone decyzją umarzającą. Wystawiono w związku z tym 1 mandat na kwotę 200,00 zł.

V.1.4. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi w środowisku pracy

W 2023 r. pod nadzorem PSSE w Środzie Wielkopolskiej znajdowało się 40 zakładów pracy, gdzie pracownicy mieli kontakt w środowisku pracy z substancjami chemicznymi oraz ich mieszaninami, czynnikami i procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Wykonano 33 kontrole w 30 obiektach, podczas których stwierdzono, że w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym lub mutagennym pracowało 477 osób, w tym 106 kobiet i 371 mężczyzn. Byli to głównie pracownicy zakładów ślusarskich, stacji paliw, stacji diagnostycznych oraz zakładów przemysłu drzewnego (kontakt z pyłem drewna).

Najczęstsze uchybienia dotyczyły braku zgłoszenia kontaktu z czynnikiem rakotwórczym do WPWIS oraz braku rejestru prac i rejestru pracowników mających kontakt z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi w środowisku pracy.

V.1.5. Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi

Do najbardziej narażonych zawodowo na działanie szkodliwych czynników biologicznych należą osoby zatrudnione w ubojniach, stolarniach, laboratoriach diagnostycznych, rolnictwie, fermach, zakładach gospodarki odpadami, oczyszczalniach i przepompowniach ścieków.

W 2023 r. pod nadzorem PSSE w Środzie Wielkopolskiej znajdowały się 73 zakłady, w których pracownicy mieli kontakt z czynnikiem biologicznym.

Przeprowadzono 39 kontroli w 38 obiektach zajmujących się między innymi: ubojem, prowadzeniem gospodarstw wielkoprzemysłowych, obróbką drewna, usuwaniem odpadów stałych oraz produkcją artykułów spożywczych.

Ustalono, że kontakt z czynnikiem biologicznym miało 539 pracowników. Podczas kontroli nie odnotowano większych nieprawidłowości.

Jednocześnie stwierdzono, że pracodawcy podejmują szereg działań profilaktycznych, chroniących pracowników przed narażeniem na działanie czynników biologicznych, zapewniając im środki ochrony indywidualnej i środki do odkażania skóry, wdrażając instrukcje postępowania ze szkodliwym czynnikiem biologicznym, a także proponując pracownikom profilaktyczne szczepienia ochronne.

V.1.6. Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego znajdowały się 124 zakłady stosujące substancje chemiczne (w postaci własnej lub jako składniki mieszanin) oraz wprowadzające mieszaniny chemiczne do obrotu.

Przeprowadzono 92 kontrole, w trakcie których sprawdzano przestrzeganie przepisów:

- ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. 2022, poz. 1816) oraz rozporządzeń wykonawczych,
- rozporządzeń Parlamentu Europejskiego (WE) nr 1907/2006 (REACH) oraz (WE) nr 1272/2008 (CLP).

W szczególności kontrolowano:

- przestrzeganie przez pracodawców obowiązku posiadania spisu stosowanych oraz produkowanych substancji i mieszanin chemicznych,
- wprowadzanie do obrotu prawidłowo oznakowanych produktów oraz posiadanie aktualnych kart charakterystyki produktów,
- stosowanie produktów biobójczych i wprowadzanie ich do obrotu przez zakłady (głównie pod kątem zakazu stosowania substancji czynnych, które nie mogą wchodzić w ich skład),
- stosowanie i wprowadzanie do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3.

W obiektach, stosujących produkty biobójcze w działalności zawodowej oraz jako środka dezynfekcyjnego wykonano 23 kontrole, natomiast w obiektach stosujących prekursory narkotyków 12 kontroli. Nie stwierdzono większych nieprawidłowości.

V.1.7. Nadzór nad kosmetykami

W roku sprawozdawczym w ramach bieżącego nadzoru nad kosmetykami przeprowadzono 10 kontroli, w tym 1 kontrolę zakładu produkującego i konfekcjonującego produkty kosmetyczne pod kątem zgodności dokumentacji produktów kosmetycznych oraz oznakowania jednostkowego z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach.

Podczas kontroli nie stwierdzono w obrocie kosmetyków oznakowanych niezgodnie z obowiązującymi przepisami ani zawierających w swoim składzie niedozwolone substancje.

Nie odnotowano kosmetyków zgłoszonych do systemu RAPEX (*Wspólnotowego Systemu Szybkiej Informacji działającego na obszarze Jednolitego Rynku Unii Europejskiej, w celu szybkiej wymiany informacji dot. produktów nieżywnościowych między Komisją Europejską, a państwami członkowskimi UE*).

V.2. Choroby zawodowe

W roku sprawozdawczym wydano 9 decyzji (2022 r. - 2) o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 4 decyzje (2022 r. – 1) o braku podstaw do jej uznania. Stwierdzone choroby zawodowe dotyczyły:

- przewlekłej choroby narządu głosu – 5,
- przewlekłego zapalenia nadkłykcia kości ramiennej – 1,
- astmy oskrzelowej – 1,
- pylicy płuc – 1,
- boreliozy – 1.

W ramach oceny narażenia zawodowego i postępowania administracyjnego, w związku z podejrzeniem choroby zawodowej, przeprowadzono 10 postępowań wyjaśniających i wystawiono 9 kart stwierdzenia choroby zawodowej.

V.3. Nadzór nad środkami zastępczymi

Zmiany w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) obejmują odpowiedzialnością:

- karną - posiadanie, wytwarzanie, udzielanie, wprowadzanie do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przemyt substancji psychoaktywnych,
- administracyjną - wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu środków zastępczych.

W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy, PIS prowadzi monitoring wprowadzania na rynek oraz sprzedaży nowych narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych oraz prekursorów narkotyków.

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego nie odnotowano przypadków posiadania, udzielania, wytwarzania i wprowadzania do obrotu nowych narkotyków oraz substancji psychoaktywnych, jak również przypadków zatruc środkówami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

VI. WARUNKI SANITARNE W SZKOŁACH I INNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

VI.1. Informacje ogólne

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego nadzorem sanitarnym objęto 78 stałych placówek nauczania i wychowania, w tym: 7 żłobków, 34 przedszkola, 17 szkół podstawowych, 1 szkołę podstawową specjalną, 10 zespołów szkół, 1 centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego, 2 licea ogólnokształcące, 1 szkołę policealną, 1 szkołę wyższą, 1 placówkę wychowania pozaszkolnego, 1 placówkę opiekuńczo - wychowawczą z pobytem całodobowym, 1 świetlicę terapeutyczną oraz 1 bursę.

Przeprowadzono 136 kontroli placówek nauczania i wychowania oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, w tym:

- 71 kontroli planowych,
- 18 kontroli letniego wypoczynku,
- 6 kontroli zimowego wypoczynku,
- 14 kontroli dotyczących przygotowania do nowego roku szkolnego,
- 16 kontroli sprawdzających,
- 1 kontrolę interwencyjną,
- 10 kontroli dotyczących oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów.

W poszczególnych placówkach liczba kontroli przedstawiała się następująco:

- żłobki - 12,
- przedszkola - 36,
- szkoły podstawowe - 32,
- licea ogólnokształcące - 6,
- szkoła specjalna - 2,
- zespoły szkół - 19,
- centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego – 2,
- szkoła wyższa - 1,
- placówka opiekuńczo - wychowawcza - 1,
- placówka wsparcia dziennego – 1,
- placówki sezonowe - 24.

Podczas kontroli oceniano:

- stan sanitarny obiektów (infrastrukturę oraz bieżącą czystość i porządek),

- warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach (ergonomię stanowisk pracy, higienę pracy umysłowej, możliwość pozostawienia w placówce części podręczników i przyborów szkolnych, obciążenie uczniów ciężarem tornistrów szkolnych),
- organizację dożywiania,
- warunki utrzymania higieny osobistej uczniów,
- dostępność do profilaktycznej opieki medycznej,
- warunki przechowywania substancji chemicznych i ich mieszanin,
- warunki wypoczynku dzieci i młodzieży.

VI.2. Stan techniczny budynków

Od kilku lat na terenie powiatu średzkiego stwierdza się poprawę stanu technicznego obiektów, w których prowadzona jest działalność dydaktyczno - wychowawcza. Częściowe remonty przeprowadzane są na bieżąco. W 2023 r. nie odnotowano budynków wymagających kapitalnego remontu.

W roku ubiegłym dokonano rozbudowy 1 budynku zespołu szkolno – przedszkolnego, w ramach której oddano do użytku blok sportowy, pomieszczenia sanitarne, sale lekcyjne i pomieszczenia gospodarcze.

VI.3. Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach

W 2023 r. większość placówek oświatowo - wychowawczych zapewniło właściwe warunki utrzymania higieny osobistej, w tym dostęp do bieżącej zimnej i ciepłej wody. W 5 szkołach był problem zapewnienia właściwych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych dla uczniów. W 4 placówkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-higienicznego toalet, w tym sprawności technicznej armatury.

VI.4. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W 2023 r. skontrolowano 27 szkół pod kątem prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Stwierdzono, że:

- 3 szkoły nie posiadały infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- 1 szkoła prowadziła zajęcia wychowania fizycznego na basenie,

- 18 szkół posiadało natryskownie (wykorzystywane najczęściej po dodatkowych zajęciach sportowych), jednakże w 2 placówkach były one nieczynne.

VI.5. Warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania

W 2023 r. oceniono dostosowanie mebli edukacyjnych do wzrostu dzieci w 1 przedszkolu, sprawdzono 30 stanowisk w 4 oddziałach. Stwierdzono 4 nieprawidłowości w 1 oddziale.

Podczas bieżących kontroli szkół dokonywano oceny rozkładu zajęć lekcyjnych, zwracając uwagę na potrzebę równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Na 317 skontrolowanych oddziałów w 28 szkołach, stwierdzono nieprawidłowości w 42 oddziałach w 2 szkołach.

Podczas bieżącego nadzoru nad szkołami sprawdzono możliwość wypoczynku uczniów podczas przerw międzylekcyjnych. Wszystkie szkoły zapewniały co najmniej jedną przerwę 15 - 20 minutową oraz możliwość spędzania czasu na świeżym powietrzu.

W 2023 r. w 10 szkołach podstawowych przeprowadzono kontrole dotyczące obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Badaniem objęto 970 uczniów, gdzie u 490 stwierdzono prawidłową wagę tornistra nie przekraczającą 10% masy ciała dziecka, u 341 waga tornistra stanowiła do 15% oraz u 139 powyżej 15%.

Sprawdzano także możliwość pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych. We wszystkich szkołach zapewniono miejsca indywidualne (półki, szuflady, szafki) oraz miejsca na wspólnych półkach. Uczniowie starszych klas w niewielkim stopniu korzystali z tej możliwości, natomiast uczniowie klas nauczania początkowego pozostawiali w szkołach część przyborów i podręczników.

W sezonie grzewczym w placówkach kontrolowano temperaturę w pomieszczeniach pobytu dzieci i młodzieży. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

VI.6. Posiadanie przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze certyfikowanych mebli i sprzętu sportowego

W 2023 r. skontrolowano 62 placówki w zakresie posiadania mebli certyfikowanych oraz 43 obiekty w zakresie dysponowania certyfikowanym sprzętem sportowym.

Tab. 1. Ocena posiadania przez placówki oświatowe certyfikowanych mebli

Lp.	Rodzaj placówek	100%	> 50%	< 50%	0%
1.	Przedszkola	34	-	-	-
2.	Szkoły podstawowe	14	1	-	-
4.	Zespoły szkół	10	-	-	-
5	Licea ogólnokształcące	2	-	-	-
6	Szkoła specjalna	1	-	-	-

Tab. 2. Ocena posiadania przez placówki oświatowe certyfikowanego sprzętu sportowego

Lp.	Rodzaj placówek	100%	> 50%	< 50%	0%
1.	Przedszkola	32	2	-	-
2.	Szkoły podstawowe	15	-	-	-
4.	Zespoły szkół	10	2	-	-
5	Licea ogólnokształcące	2	-	-	-
6	Szkoła specjalna	1	-	-	-

VI.7. Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami

W roku sprawozdawczym 7 szkół posiadało substancje chemiczne i ich mieszaniny. W trakcie kontroli sprawdzono:

- sposób ich przechowywania i właściwe oznakowanie,
- posiadanie kart charakterystyki oraz aktualnego wykazu substancji chemicznych i ich mieszanin,
- wyposażenie w środki ochrony osobistej i środki do udzielania pierwszej pomocy.

Nie stwierdzono nieprawidłowości.

VI.8. Dożywianie dzieci i młodzieży

W 2023 r. na 19 szkół skontrolowanych w powiecie średzkim, ciepły posiłek zapewniało 12 szkół podstawowych oraz 7 zespołów szkół. Z tej formy dożywiania skorzystało 1272 uczniów, w tym 87 uczniów z posiłków dofinansowanych.

VI.9. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W 2023 r. na terenie powiatu średzkiego zorganizowano 69 turnusów wypoczynku, w tym:

- zimą - 17 turnusów, w tym 3 w obiektach całorocznych usług hotelarskich oraz 1 turnus w obiekcie sezonowym (szkoła), a także 13 półkolonii,
- latem - 52 turnusy, w tym 12 w obiektach całorocznych usług hotelarskich oraz 7 turnusów w obiektach sezonowych (szkoły), a także 33 półkolonie.

Ogółem skontrolowano 24 turnusy wypoczynku (zimą 6 i latem 18), w trakcie których wypoczywało 987 osób. Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości.

VI.10. Postępowanie administracyjne

W roku sprawozdawczym, wydano 14 decyzji administracyjnych oraz 14 decyzji płatniczych.

Decyzje administracyjne dotyczyły poprawy stanu sanitarno-technicznego:

- placu zabaw,
- ciągów komunikacyjnych,
- ścian i podłóg w pomieszczeniach lekcyjnych i salach zajęć,
- sanitariatów, w tym sprawności technicznej armatury,
- podłogi na sali gimnastycznej .

Wystawiono 1 mandat na kwotę 500 złotych.

Przekazano 4 wystąpienia pokontrolne do organów prowadzących placówki.

VII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

VII.1. Nadzór nad obiektami

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do wykonywania zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego m.in. nad warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych. Urzędowa kontrola żywności ma na celu: zapobieganie lub wyeliminowanie ryzyka spożycia przez ludzi żywności o niewłaściwej jakości zdrowotnej, zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa żywności, a tym samym ochrony zdrowia konsumentów.

Nadzór prowadzono w oparciu o obowiązujące podstawy prawne, wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) oraz analizę zagrożeń w powiecie.

Prowadzone działania dotyczyły oceny warunków sanitarno-higienicznych i technicznych produkcji, sprzedaży i transportu środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, oceny jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, materiałów do kontaktu z żywnością poprzez ocenę wizualną i/lub laboratoryjną próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, monitorowania wycofanej z obrotu żywności, kosmetyków i przedmiotów użytku w ramach systemu wczesnego ostrzegania o produktach niebezpiecznych na rynku (RASFF), realizacji zamierzeń zaplanowanych w oparciu o wytyczne GIS.

W 2023 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli objętej działaniem PPIS w Środzie Wielkopolskiej znajdowały się ogółem 1262 zakłady żywnościowo-żywnościowe, w tym 11 obiektów obrotu i produkcji materiałów oraz wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Największą grupę, podobnie jak w latach poprzednich, stanowiły obiekty obrotu żywnością – 554 (43,90% obiektów).

W 351 obiektach przeprowadzono ogółem 512 kontroli i rekontroli sanitarnych.

W 2023 r. zarejestrowano 19 interwencji konsumenckich - w większości były to interwencje anonimowe.

W trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych stwierdzano: brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu oraz w jego otoczeniu; brudne urządzenia i sprzęt; brudne stanowiska kasowe samoobsługowe; nieprawidłowe warunki przechowywania żywności; nieprawidłową segregację środków spożywczych; złą jakość środków spożywczych znajdujących się w obrocie; brudny sprzęt i urządzenia; wprowadzanie do obrotu środków

spożywczych po terminie przydatności do spożycia; brak segregacji i prawidłowych warunków do przechowywania żywności; brak do wglądu aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych; brak prowadzonej na bieżąco dokumentacji GHP/GMP i HACCP; prowadzenie działalności gastronomicznej poza zakresem wskazanym w decyzji zatwierdzającej zakład wydanej przez PPIS.

W uzasadnionych przypadkach za stwierdzone nieprawidłowości nałożono mandaty karne - 30 mandatów na kwotę 10 800 złotych (2022 – 24 na 9 600 zł).

W toku postępowania administracyjnego, w 2023 r. wydano 416 decyzji administracyjnych (2022 – 243 decyzje), w tym:

- 72 decyzje zatwierdzające zakład,
- 57 decyzji zmieniających decyzje zatwierdzające,
- 167 decyzji płatniczych za kontrole z nieprawidłowościami,
- 1 decyzję płatniczą za wykonanie czynności kontroli granicznej,
- 6 decyzji umarzających postępowanie,
- 38 decyzji represyjnych, w tym 2 unieruchomienia działalności zakładu,
- 1 decyzję o nakazie wycofania z obrotu handlowego produktu,
- 3 decyzje o zmianie terminu wykonania obowiązków,
- 1 decyzję o odmowie zmiany terminu nałożonych obowiązków,
- 1 decyzję odmawiającą wpisu do rejestru i zatwierdzenia zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS,
- 69 decyzji wykreślających zakład z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli PIS.

Wydano 163 zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS. Od roku 2007 prowadzony jest rejestr podmiotów prowadzących produkcję pierwotną, dostawców bezpośrednich oraz rolniczego handlu detalicznego. Do 31.12.2023 r. zarejestrowano:

- 381 producentów pierwotnych,
- 28 dostawców bezpośrednich,
- 1 producenta pierwotnego i rolniczego handlu detalicznego.

W ramach nadzoru sanitarnego nad obiektami produkcji i obrotu żywnością oraz nad obiektami żywienia zbiorowego w dni wolne od pracy w okresie wakacyjnym w roku 2023 przeprowadzono 23 kontrole sanitarne.

Tab. 1. Nadzór nad obiektami w 2023 r.

Rodzaj obiektów		Liczba obiektów				Liczba kontroli i rekontroli		Działalność represyjna			Liczba próbek	
		według ewidencji zakładów	w tym			ogółem	w tym	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	Mandaty		pobranych	w tym
			zatwierdzonych	skontrolowanych	ocenionych na podst. arkuszy oceny stanu sanitarnego		interwencyjnych		liczba	kwota		kwestionowanych
Obiekty ogółem <i>w tym:</i>		1262	72	351	197	512	19	176	30	10800,00	163	7
I. Obiekty produkcji żywności ogółem <i>w tym:</i>		469	3	57	42	80	3	20	3	1250,00	19	0
Automaty do lodów		7	0	6	5	8	1	3	0	0,00	0	0
Piekarnie		15	1	15	13	26	0	10	2	850,00	16	0
Ciastkarnie		9	1	9	7	9	0	2	1	400,00	0	0
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe		1	0	1	1	1	0	0	0	0,00	0	0
Browary i słodownie		1	0	1	1	1	0	0	0	0,00	0	0
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego		1	0	1	1	1	0	1	0	0,00	0	0
Wytwórnice wyrobów cukierniczych		2	0	2	2	3	1	0	0	0,00	0	0
Wytwórnice koncentratów spożywczych		1	0	1	1	2	1	0	0	0,00	0	0
Wytwórnice suplementów diety		2	0	2	2	10	0	1	0	0,00	0	0
Cukrownie		1	0	1	1	1	0	1	0	0,00	0	0
Producenci pierwotni		381	0	4	4	4	0	0	0	0,00	3	0
Dostawcy bezpośredni		28	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0
Rolniczy Handel Detaliczny		1	0	1	0	1	0	0	0	0,00	0	0
Producenci żywności w warunkach domowych		9	0	4	0	4	0	0	0	0,00	0	0
Inne wytwórnice żywności		10	1	9	4	9	0	2	0	0,00	0	0
II. Obiekty obrotu żywnością ogółem <i>w tym:</i>		554	41	183	105	287	6	109	15	4450,00	144	7
Sklepy spożywcze ogółem		176	12	122	97	213	4	65	13	3650,00	130	6
<i>w tym:</i> supermarkety, hipermarkety		20	1	20	19	49	1	4	7	2500,00	104	6
Kioski	ogółem	4	0	4	3	5	0	2	0	0,00	5	0
	<i>w tym:</i> kioski na targowiskach sprzedające mięso	2	0	2	0	2	0	0	0	0,00	5	0
	kioski na targowiskach sprzedające inne środki spoż.	1	0	1	0	1	0	0	0	0,00	0	0

Rodzaj obiektów	Liczba obiektów				Liczba kontroli i rekontroli		Działalność represyjna			Liczba próbek		
	według ewidencji zakładów	w tym			ogółem	w tym	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	Mandaty		pobranych	w tym	
		zatwierdzonych	skontrolowanych	ocenionych na podst. arkuszy oceny stanu sanitarnego		interwencyjnych		liczba	kwota		kwestionowanych	
Apteki	17	0	3	0	3	0	0	0	0,00	2	1	
Magazyny ogółem	11	2	8	5	10	0	1	1	300,00	5	0	
<i>w tym:</i> hurtownie suplementów diety	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0	
Obiekty ruchome i tymczasowe	59	3	9	0	10	0	4	0	0,00	0	0	
Środki transportu	230	24	24	0	24	0	34	0	0,00	0	0	
Inne obiekty obrotu żywnością	57	0	13	0	22	2	3	1	500,00	2	0	
III. Obiekty żywienia zbiorowego ogółem <i>w tym:</i>	228	28	110	50	144	10	45	12	5100,00	0	0	
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte ogółem	140	23	78	46	108	7	34	9	4100,00	0	0	
<i>w tym:</i> zakłady małej gastronomii	59	11	32	12	48	4	18	5	2300,00	0	0	
<i>w tym:</i> zakłady małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych	23	6	8	0	11	0	6	0	0,00	0	0	
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	stołówki pracownicze	1	0	0	0	0	0	1	0	0,00	0	0
	bufety przy zakładach pracy	2	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0	
	stołówki w domach wczasowych	2	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0	
	bloki żywienia w szpitalach ogółem	2	0	2	1	2	0	0	0,00	0	0	
	<i>w tym:</i> żywienie w systemie cateringowym	2	0	1	1	2	0	0	0,00	0	0	
	bloki żywienia w domach opieki społecznej ogółem	3	0	2	0	2	0	0	0,00	0	0	
	<i>w tym:</i> żywienie w systemie cateringowym	2	0	2	0	2	0	0	0,00	0	0	
	stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	6	0	2	0	3	1	0	2	500,00	0	0
	<i>w tym:</i> żywienie w systemie cateringowym	6	0	2	0	3	1	0	2	500,00	0	0
	stołówki szkolne ogółem	24	0	7	2	7	1	4	0	0,00	0	0
	<i>w tym:</i> żywienie w systemie cateringowym	10	0	3	0	3	0	4	0	0,00	0	0
stołówki w bursach i	1	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0	

Rodzaj obiektów	Liczba obiektów				Liczba kontroli i rekontroli		Działalność represyjna			Liczba próbek	
	według ewidencji zakładów	w tym			ogółem	w tym interwencyjnych	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	Mandaty		pobranych	w tym kwestionowanych
		zatwierdzonych	skontrolowanych	ocenionych na podst. arkuszy oceny stanu sanitarnego				liczba	kwota		
internatach	1	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0	
<i>w tym:</i> w systemie cateringowym											
stołówki w przedszkolach ogółem	34	0	10	0	10	0	5	0,00	0	0	
<i>w tym:</i> żywienie w systemie cateringowym	26	0	9	0	9	0	5	0,00	0	0	
stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	1	1	1	0	1	0	1	0,00	0	0	
<i>w tym:</i> żywienie w systemie cateringowym	1	1	1	0	1	0	1	0,00	0	0	
zakłady usług cateringowych	3	1	3	1	5	1	0	500,00	0	0	
inne zakłady żywienia	9	3	5	0	6	0	0	0,00	0	0	
IV. Wytwórnice i miejsca obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	11	0	1	0	1	0	2	0,00	0	0	
<i>w tym:</i> hurtownie	3	0	0	0	0	0	1	0,00	0	0	
<i>w tym:</i> sklepy	7	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0	

W roku sprawozdawczym stan sanitarny zakładów produkcji, obrotu żywnością oraz obiektów żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego utrzymywał się na podobnym poziomie. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 197 ocen stanu sanitarnego obiektów.

PPIS w Środzie Wielkopolskiej wydał 1 świadectwo spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę, 2 świadectwa wolnej sprzedaży suplementów diety oraz 4 świadectwa zdrowia.

W 2023 r. na terenie objętym nadzorem przez PSSE w Środzie Wielkopolskiej nie zanotowano ognisk zatruc pokarmowych w obiektach żywienia zbiorowego.

Stwierdza się, że w nadzorowanych zakładach produkcyjnych, obiektach obrotu żywnością oraz w zakładach żywienia zbiorowego prowadzona jest sukcesywna modernizacja i doposażenie w niezbędny sprzęt. Zakłady wdrożyły zasady GHP, GMP oraz system

HACCP. Ocenia się, że świadomość przedsiębiorców z roku na rok sukcesywnie wzrasta w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności. Na obszarze działania Powiatowego Inspektora Sanitarnego nie prowadzi się działalności związanej z przetwórstwem i skupem grzybów. Od września 2023 roku w ramach prowadzonych kontroli sanitarnych wzmożono nadzór nad obrotem grzybami suszonymi i świeżymi oraz wykorzystywaniem ich w zakładach żywienia zbiorowego. Podmioty prowadzące sprzedaż grzybów świeżych i suszonych posiadały aktualne atesty, wystawione przez klasyfikatorów grzybów lub grzyboznawców. Skontrolowane zakłady spełniały wymagania dotyczące obrotu grzybami.

W okresie od września do listopada pracownicy posiadający uprawnienia klasyfikatora grzybów udzielili 13 porad grzybowych osobom indywidualnym.

VII.2. Nadzór nad jakością zdrowotną środków spożywczych

W roku sprawozdawczym pobrano 163 próbki środków spożywczych (106 do badań mikrobiologicznych oraz 57 do badań chemicznych). Wszystkie próbki pobierano w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. Zakwestionowano 7 próbek żywnościowych, w tym 5 próbek produktu „HAMBURGERY – dania expres produkt garmazeryjny”, ze względu na obecność *Listeria monocytogenes* oraz 2 próbki suplementów diety zdyskwalifikowane ze względu na nieprawidłowe oznakowanie. Sprawy ww. kwestionowanych próbek przekazano do odpowiednio właściwego terenowo Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

VII.3. Nadzór nad oznakowaniem GMO środków spożywczych

W trakcie urzędowych kontroli żywności w 2023 r. prowadzono nadzór nad znakowaniem środków spożywczych w zakresie GMO. Na obszarze działania PPIS w Środzie Wielkopolskiej nie prowadzi się produkcji żywności genetycznie modyfikowanej ani nowej żywności.

VII.4. Nadzór nad środkami spożywczymi zgłoszonymi w systemie RASFF

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2023 r. prowadzono nadzór nad środkami spożywczymi zgłoszonymi w systemie RASFF (*Systemie Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt*).

Postępowania wyjaśniające przeprowadzono w przypadku 4 powiadomień alarmowych i

13 powiadomień informacyjnych. Zgłaszane powiadomienia w systemie RASFF nie dotyczyły producentów znajdujących się pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Środzie Wielkopolskiej.

W 2023 r. w ramach Procedury Funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) PPIS przekazał do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 2 powiadomienia informacyjne (iRASFF) w celu podjęcia działań.

VII.5. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz nad środkami spożywczymi wzbogacanymi witaminami lub składnikami mineralnymi

W 2023 r. sprawowano nadzór nad wprowadzaniem do obrotu suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz nad środkami spożywczymi wzbogacanymi witaminami lub składnikami mineralnymi, sprawdzając prawidłowość oznakowania ww. środków spożywczych. W ramach prowadzonego nadzoru oceniono ogółem 52 środki spożywcze, w tym: 14 suplementów diety oraz 36 środków spożywczych wzbogaconych, 1 środek jako żywność specjalnego przeznaczenia medycznego, 1 preparat do początkowego żywienia niemowląt.

Zgodnie z rocznym planem poboru próbek w 2023 roku pobrano 4 próbki suplementów diety. Pobrane próby odpowiadały wymaganiom w zakresie badanych parametrów chemicznych, natomiast w zakresie oceny oznakowania 2 próbki suplementów diety były kwestionowane.

VII.6. Nadzór nad jakością zdrowotną przedmiotów użytku

W roku sprawozdawczym nadzorem objęto 1 wytwórnię przedmiotów użytku oraz 10 miejsc obrotu przedmiotami użytku. W ramach urzędowej kontroli żywności pobrano do badań 2 próbki wyrobów i materiałów do kontaktu z żywnością. Próbki odpowiadały wymaganiom określonym w zakresie badanych parametrów chemicznych.

VII.7. Ocena sposobu żywienia

W roku sprawozdawczym w jednostkach systemu oświaty dokonano łącznie 15 ocen teoretycznych jadłospisów, w ramach których przeanalizowano: 1 jadłospis w grupie obiektów: stołówki w żłobkach i domach małego dziecka, 5 jadłospisów w grupie obiektów: stołówki szkolne, 9 jadłospisów w grupie obiektów: stołówki w przedszkolach.

Nieprawidłowości w ocenie zbadanych próbek wystąpiły w 12 jadłospisach, w szczególności:

- nie uwzględnienie w każdym posiłku porcji warzyw lub owoców,
- nie uwzględnienie każdego dnia co najmniej jednej porcji z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych,
- nie uwzględnienie każdego dnia porcji mleka lub przetworów mlecznych,
- nie uwzględniono co najmniej raz w tygodniu porcji ryby.

Ponadto, stwierdzono: brak informacji dla rodziców o wykazie składników podawanych potraw; brak do wglądu informacji o wartości odżywczej wydawanych posiłków; wykazu składników używanych do przygotowywania potraw; dokumentacji w odniesieniu do wartości kalorycznej i składników odżywczych zawartych w produkowanych posiłkach oraz informacji czy podawane napoje (sok, kompot) nie zawierają więcej niż 10 g cukrów w 250 ml (kubku, szklance).

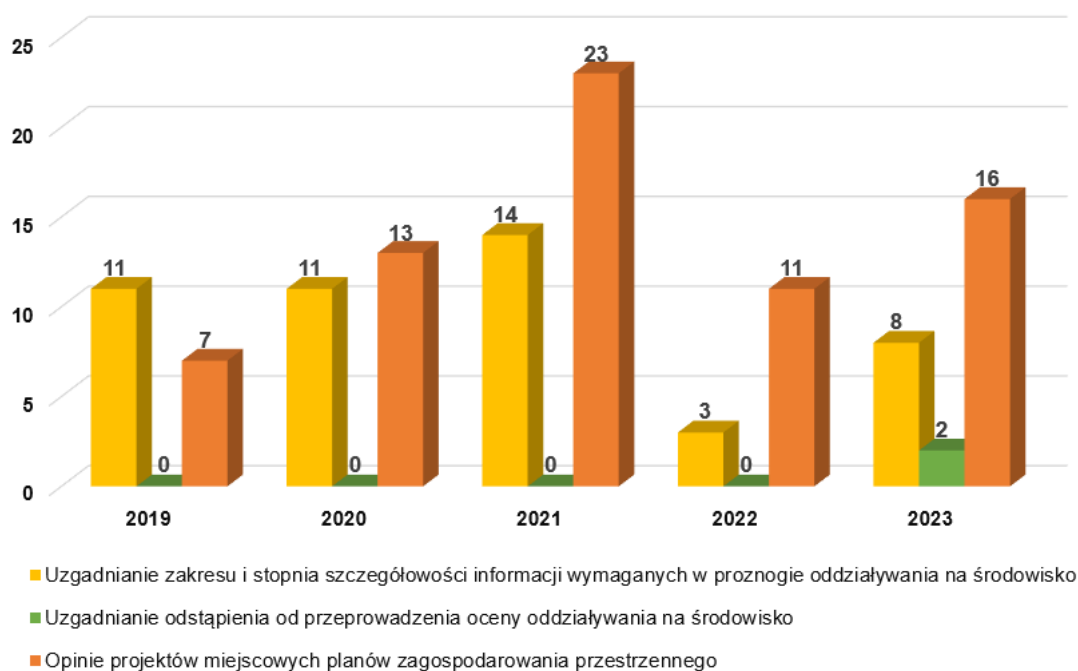
VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

VIII.1. Zadania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W 2023 r. w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu średzkiego realizowano zadania, mające na celu zapewnienie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych w przedsiębiorstwach na etapie opiniowania dokumentów strategicznych, uzgadniania dokumentacji projektowej, wystawiając oceny oddziaływania przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko oraz uczestnicząc w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych. Stanowiska państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne dotyczące planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu. Działania polegały w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz uzgadnianiu odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- opiniowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- wydawaniu opinii sanitarnych co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,
- wydawaniu opinii sanitarnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia,
- uzgadnianiu projektów decyzji w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego i warunków zabudowy pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- uczestniczeniu w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych poprzez stwierdzenie zgodności ich wykonania z projektem budowlanym,
- przeprowadzaniu kontroli sanitarnych obiektów, dla których wymagane jest spełnienie określonych wymogów sanitarno-higienicznych.

VIII.2. Działalność opiniodawcza w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

VIII.2.1. Uzgodnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko

W 2023 r. do PPIS wpłynęło 11 wniosków dotyczących uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wydano 8 opinii dotyczących uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji, w 3 przypadkach odstąpiono od zajęcia stanowiska – dokument nie wyznaczał ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

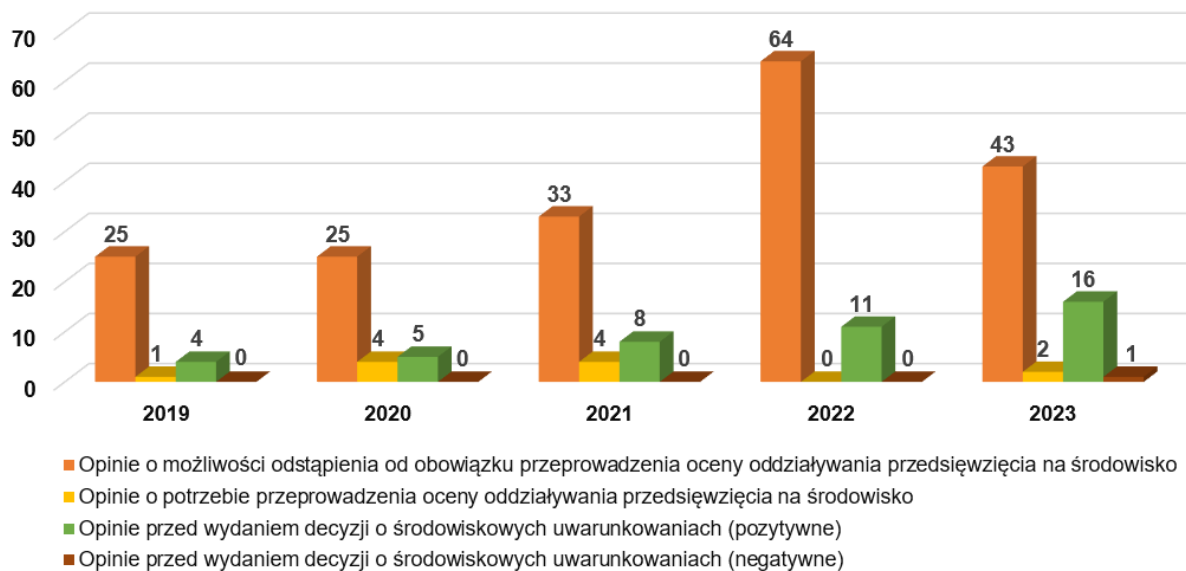
W odpowiedzi na 2 wnioski o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydano 2 pozytywne uzgodnienia w formie opinii sanitarnej.

VIII.2.2. Opiniowanie i uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Rozpatrzono 16 wniosków o zaopiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (w tym 12 dokumentów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko).

Jedną opinię sanitarną wydano z zastrzeżeniem – w projekcie uchwały błędnie wyznaczono strefę sanitarną w której obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów budowlanych.

VIII.3. Działalność opiniodawcza w zakresie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko

VIII.3.1. Wydawanie opinii sanitarnych co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby - co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko

W 2023 roku rozpatrzono 50 wniosków o wydanie opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Wydano łącznie 45 opinii sanitarnych (w dwóch przypadkach stwierdzono potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko), a w 5 przypadkach odstąpiono od zajęcia stanowiska – postępowania prowadzone były przed uzyskaniem przez inwestorów decyzji wodnoprawnych. W ramach postępowania, przed zajęciem stanowiska, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Środzie Wielkopolskiej sześciokrotnie wystąpił z wezwaniem do organu prowadzącego postępowanie o uzyskanie od inwestora dodatkowych wyjaśnień dotyczących planowanej inwestycji.

Najwięcej wniosków (16) dotyczyło przedsięwzięć polegających na budowie elektrowni fotowoltaicznych, które planowane są do realizacji na terenie całego powiatu, następnie

budowie lub rozbudowie przedsiębiorstw produkcyjnych (13), budowie budynków mieszkalnych (8) oraz rozbudowie dróg powiatowych i gminnych (4). Pozostałe przedsięwzięcia polegały na przebudowie oczyszczalni ścieków, budowie sieci kanalizacji sanitarnej, kontynuacji powierzchniowej eksploatacji kruszywa i rozbudowie gospodarstwa rolnego.

VIII.3.2. Wydawanie opinii sanitarnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia

W 2023 r. PPIS rozpatrzył 17 wniosków o opinię przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia i wydał 17 opinii sanitarnych.

W ramach postępowania, przed zajęciem stanowiska, PPIS sześciokrotnie wystąpił z wezwaniem do organu prowadzącego postępowanie o uzyskanie od inwestora dodatkowych wyjaśnień dotyczących planowanej inwestycji.

Najwięcej przedsięwzięć polegało na rozbudowie gospodarstw rolnych (9) oraz zbieraniu i przetwarzaniu odpadów (4). Pozostałe wnioski dotyczyły budowy biometanowni, uruchomieniu stacji demontażu pojazdów oraz budowy węzła betoniarskiego.

Dla 1 inwestycji wydano negatywną opinię (budowa fermy bydła o obsadzie 31 104 sztuk bydła).

VIII.4. Uzgodnianie projektów budowlanych

W 2023 r. wpłynęły 3 wnioski o uzgodnienie projektów budowlanych. Dwa wnioski obejmowały projekty branży technologii uzdatniania wody w stacjach uzdatniania wody, które podlegały rozbudowie, jeden wniosek dotyczył budowy gminnego schroniska dla bezdomnych zwierząt. Wszystkie projekty budowlane uzgodniono bez zastrzeżeń. W roku 2022 nie uzgodniono żadnego projektu, w 2021 r. – 1, w 2020 r. – 2, a w 2019 r. – 0.

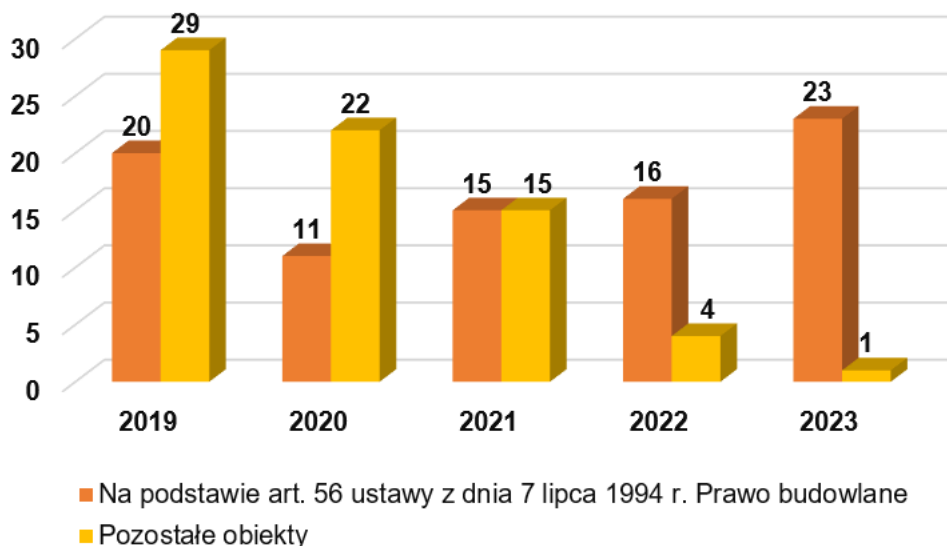
VIII.5. Uzgodnianie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i projektów decyzji o warunkach zabudowy

Rozpatrzono 29 wniosków o uzgodnienie projektów decyzji o warunkach zabudowy i 13 wniosków o uzgodnienie projektów decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wszystkie projekty uzgodniono – w formie postanowienia – bez zastrzeżeń. Projekty

dotyczyły głównie budynków mieszkalnych, przemysłowych, usługowych i handlowych, farm fotowoltaicznych oraz obiektów liniowych.

VIII.5. Kontrole sanitarne

W 2023 r. w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wykonano łącznie 24 kontrole. Przeprowadzono 23 kontrole sanitarne obiektów budowlanych na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkownię [obiekty handlowo-usługowe (8), nauki i oświaty (3), produkcyjno-magazynowe z częścią socjalno-biurową (3), służby zdrowia (2), służące do korzystania z zasobów wodnych (2), sportu i rekreacji (2), służące gospodarce rolnej (1) i obiekt handlu, gastronomii i usług z częścią zakwaterowania turystycznego (1) oraz z częścią biurową (1)].

W przypadku nieprzeprowadzania oględzin wydano – na wniosek inwestorów – 19 postanowień o niewnoszeniu sprzeciwu i uwag przed upływem 14 dnia od zawiadomienia o zakończeniu budowy. Inwestycje, dla których wydano postanowienie dotyczyły budynków mieszkalnych, sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnej i gazowych oraz magazynów płodów rolnych i ogrodu zimowego odchowalni kur.

Przeprowadzono 1 kontrolę na podstawie której wydano opinię sanitarną o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych w pomieszczeniach zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego przeznaczonego na dział farmacji – na wniosek inwestora celem przedłożenia opinii w Wojewódzkim Inspektoracie Farmaceutycznym.

IX. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

W 2023 r. w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia, adresowanej do mieszkańców powiatu średzkiego, znajdowały się następujące zagadnienia:

- profilaktyka nowotworowa,
- profilaktyka palenia tytoniu,
- profilaktyka w zakresie HIV/AIDS,
- profilaktyka chorób zakaźnych,
- profilaktyka przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych,
- opieka nad matką i dzieckiem,
- racjonalne odżywianie,
- propagowanie szczepień ochronnych,
- promowanie zdrowego stylu życia.

Zasięg programów edukacyjnych realizowanych przez PSSE na terenie powiatu średzkiego miał charakter:

- ogólnopolski (inicjatywa Ministerstwa Zdrowia i GIS),
- wojewódzki (inicjatywa WPWIS),
- powiatowy (inicjatywa PPIS oraz innych instytucji).

W działalności w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia bardzo ważną rolę odgrywają media. Podobnie jak w latach poprzednich, PSSE współpracowała z Gazetą Średzką oraz Głosem Powiatu Średzkiego, a także innymi mediami, które publikowały relacje z wydarzeń i przedsięwzięć realizowanych lub inicjowanych przez PIS, a także artykuły o charakterze oświatowo-zdrowotnym.

Działania podejmowane przez PIS w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia były na bieżąco zamieszczane na stronach internetowych i w mediach społecznościowych (Facebook oraz Twitter) PSSE oraz jej partnerów programowych.

IX.1. Profilaktyka zakażeń HIV i zachorowań na AIDS

PSSE od lat aktywnie uczestniczy w realizacji Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV. Podczas spotkań z mieszkańcami powiatu średzkiego przekazywane są informacje dotyczące zagrożeń zdrowotnych, zachowań ryzykownych i

bezpiecznych, możliwości wykonania bezpłatnych testów w kierunku zakażenia HIV, a także adresów i telefonów punktów konsultacyjno-diagnostycznych.

W 2023 r. były to następujące inicjatywy:

1. Akcja „Bezpieczne Walentynki 2023” – przesłano pismo zachęcające do przeprowadzenia akcji informacyjnej do 5 szkół ponadpodstawowych oraz 2 lokalnych mediów. Pracownik PSSE przeprowadził 2 pogadanki w których uczestniczyło 60 uczniów z 4 klas z 2 szkół ponadpodstawowych w powiecie. Ponadto opublikowano informację o akcji oraz punktach testowania na stronie internetowej Stacji i Facebooku partnera działania – Starostwa Powiatowego.
2. Wojewódzki konkurs „Nie daj szansy AIDS”. Do wszystkich 5 szkół ponadgimnazjalnych przekazano informacje o konkursie wraz z regulaminem. W tym roku szkolnym do etapu powiatowego wpłynęła tylko 1 praca, którą komisja konkursowa przesłała do dalszego etapu.
3. „Światowy Dzień AIDS” (1 grudnia) – w ramach tej akcji wysłano informacje do mediów, 5 szkół ponadpodstawowych, z prośbą o włączenie się w działania i rozpowszechnianie przekazanych informacji. Informacje opublikowano również na stronie internetowej i Facebooku Stacji. Przeprowadzono prelekcje dla 54 uczniów z 2 szkół ponadpodstawowych oraz wykład dla 15 osób - uczestników szkolenia zorganizowanego przez PSSE.
4. Projekt „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia – kontra HIV” – w warsztatach edukacyjnych zorganizowanych przez PSSE uczestniczyło 26 uczniów z 4 szkół.
5. Kampania Społeczna „Jedyny taki test” pod hasłem „Jedyny test, którego prawdopodobnie nie zleciłeś” – skierowano pisma do 12 przychodni lekarzy rodzinnych oraz prowadzono dystrybucję materiałów kampanijnych.
6. Zrealizowano kolejną edycję Powiatowej Olimpiady Wiedzy o AIDS, wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Środzie Wielkopolskiej. W eliminacjach powiatowych uczestniczyło 14 uczniów reprezentujących 3 szkoły.

IX.2. Promowanie zdrowego stylu życia

IX.2.1. Program edukacyjny „Trzymaj Formę!”

Program „Trzymaj Formę!” realizowany jest w ramach Krajowego Programu Zapobiegania Nadwadze, Otyłości i Chorobom Przewlekłym. Ma na celu edukację młodzieży szkolnej w zakresie trwałego kształtowania nawyków prozdrowotnych, poprzez promocję

zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

W roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono 19 porad dotyczących kontynuacji realizacji programu, zorganizowano szkolenie dla realizatorów. Ponadto realizowano kolejną edycję konkursu organizowanego w ramach programu o zdrowym stylu życia. W 3 szkołach z terenu powiatu przeprowadzono eliminacje szkolne, w których uczestniczyło 26 uczniów. Do etapu powiatowego zakwalifikowała się 1 uczennica, która jako 1 z 19 osób została zakwalifikowana do etapu finałowego w Warszawie. Program realizowały 22 szkoły, które otrzymały materiały. Przeprowadzono 20 wizytacji oceniających realizację programu w szkołach. Z otrzymanych 23 sprawozdań ze szkół wynika, że działania objęły 1463 uczniów z 84 klas i 708 rodziców.

IX.2.2. Program edukacyjny „Mamo, Tato – co Wy ma to?”

Głównym celem autorskiego programu WSSE jest zwrócenie uwagi osób dorosłych, zaangażowanych w opiekę nad dziećmi, na specyfikę rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dziecięcych potrzeb.

W roku szkolnym 2022/2023 realizowano V edycję programu w 7 szkołach i 20 przedszkolach powiatu średzkiego, którą objęto 862 dzieci w wieku 5 i 6 lat oraz 784 rodziców i opiekunów.

W ramach programu przeprowadzono 22 narady z dyrektorami placówek, 1 szkolenie dla 25 realizatorów programu, 25 wizytacji oceniających realizację i otrzymano 26 sprawozdań od nauczycieli, odpowiedzialnych za realizację programu w szkołach i przedszkolach.

Do placówek realizujących program przekazano 933 broszur oraz 100 odbłasków.

IX.3. Ograniczanie zdrowotnych następstw palenia tytoniu i innych używek

Powszechność problemu palenia tytoniu oraz negatywne skutki nikotynizmu stanowią istotne czynniki chorobotwórcze, dlatego PIS podejmuje liczne akcje o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

Działania profilaktyczne mają na celu ograniczenie zdrowotnych następstw palenia tytoniu oraz kształtowanie postaw i zachowań przeciw tytoniowych wśród uczniów szkół, w tym - wykształcenie umiejętności dokonywania świadomych i przemyślanych decyzji.

W ramach profilaktyki palenia tytoniu w roku szkolnym 2022/2023 zrealizowano:

1. Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. „Czyste Powietrze Wokół Nas”, opracowany dla dzieci pięcio- i sześciolletnich oraz ich rodziców - programem objęto 20 przedszkoli i 8 szkół, w którym uczestniczyło 850 dzieci oraz 366 rodziców. Przeprowadzono 23 narady, 23 wizytacje i otrzymano sprawozdania z 27 placówek.
2. Program Antytytoniowej Edukacji Zdrowotnej pt. „Bieg po zdrowie”, opracowany dla uczniów z IV klas szkół podstawowych oraz ich rodziców - programem objęto 548 uczniów z 24 szkół oraz 321 rodziców. Prowadzono dystrybucję materiałów – 492 uczniów otrzymało broszurę. Przeprowadzono 19 porad z dyrektorami, 1 szkolenie dla realizatorów (uczestniczyło 7 nauczycieli), 24 wizytacje oraz otrzymano 21 sprawozdań z placówek.
3. Konkurs „Palić, nie palić – oto jest pytanie?” - w etapach szkolnych wzięło udział 97 uczniów z 11 szkół podstawowych. Zwycięską pracę przesłano do etapu wojewódzkiego konkursu.
Patronat nad konkursem objęli PPIS i Starosta Średzki. Starostwo Powiatowe w Środzie Wielkopolskiej ufundowało bony upominkowe dla wszystkich uczestników (o wartości 275 zł) a Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Środzie Wielkopolskiej ufundował słuchawki i 2 głośniki bezprzewodowe dla laureatów konkursu.
4. Projekt „Młodzieżowi Liderzy Zdrowia – kontra tytoń” – zrealizowano szkolenie z sześciogodzinnymi warsztatami dla uczniów szkół podstawowych. W szkoleniu uczestniczyło 18 uczniów z 4 szkół.
5. Akcja „Lato” - działania edukacyjne na temat profilaktyki palenia tytoniu prowadzono wśród uczestników obozów/ kolonii i półkolonii.
6. Akcje „Światowego Dnia bez Tytoniu” oraz „Światowego Dnia Rzucania Palenia” - zorganizowano 5 punktów informacyjno-edukacyjnych podczas festynów i innych imprez oraz na Targowisku Miejskim. Osoby odwiedzające punkty mogły uzyskać informację na temat szkodliwości palenia i stosowania elektronicznych papierosów oraz mogły wziąć udział w quizie tematycznym czy zmierzyć zawartość dwutlenku węgla w wydychanym powietrzu przy wykorzystaniu smokerlyzera. Punkty odwiedziło łącznie 195 osób. Informacje o akcjach przekazano do lokalnych mediów oraz Starostwa Powiatowego z prośbą o publikację informacji na stronie internetowej i w mediach społecznościowych. Przeprowadzono 7 pogadanek dla młodzieży szkół ponadpodstawowych, uczniów szkół podstawowych i przedszkolaków, w których uczestniczyło 119 uczniów.

IX.4. Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Celem programu, nad którym objął patronat Minister Edukacji Narodowej, jest ograniczenie skutków zdrowotnych używania tytoniu, alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych.

W roku szkolnym 2022/2023 w realizacji programu na terenie powiatu średzkiego uczestniczyło 972 uczniów z 7 szkół ponadpodstawowych (w tym 2 zespoły). Przeprowadzono 4 narady, 3 wizytacje, 1 instruktaż i otrzymano 7 sprawozdań z realizacji programu.

IX.5. Profilaktyka nowotworów

IX.5.1 Profilaktyka nowotworów raka szyjki macicy Program „Wybierz życie – pierwszy krok”

W 2023r. adresatami projektu, którego celem jest zwiększenie wykrywalności, a tym samym - obniżenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, były osoby dorosłe oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych.

W programie „Wybierz życie – pierwszy krok” wzięło udział 916 uczniów, 35 rodziców oraz 52 nauczycieli z 8 szkół. Ponadto przeprowadzono 5 narad, 4 wizytacje, dystrybucję materiałów oświatowych, udzielono 1 instruktażu, otrzymano 8 sprawozdań ze szkół.

IX.5.2 Profilaktyka nowotworów - Program profilaktyki czerniaka pt. „Znamię! Znam je?”

Jest to krajowy program edukacyjny kierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. W roku szkolnym 2022/2023 w realizacji programu na terenie powiatu średzkiego uczestniczyło 1029 uczniów z 7 szkół ponadpodstawowych (w tym 2 zespoły). Przeprowadzono 5 narad, 3 wizytacje, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych – ulotki, otrzymano 7 sprawozdań z realizacji programu. Ponadto prowadzono dystrybucję materiałów dotyczących profilaktyki czerniaka przygotowanych przez Wielkopolskie Centrum Onkologii – ulotki, broszury i plakaty trafiły do zakładów opieki zdrowotnej.

IX.5.3 Profilaktyka nowotworów - projekt profilaktyki raka piersi „Co kryją Twoje piersi”

Państwowa Inspekcja Sanitarna z województwa wielkopolskiego rozpoczęła w marcu 2023 roku realizację projektu edukacyjnego dotyczącego profilaktyki raka piersi pt.: „Co kryją Twoje piersi?”.

Celem projektu jest szybsze wykrywanie nowotworów piersi wśród mieszkańców woj. wielkopolskiego poprzez:

- dostarczenie wiedzy na temat profilaktyki raka piersi (prewencji oraz badań przesiewowych),
- dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących w/w badania na terenie woj. wielkopolskiego,
- motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie,
- uświadomienie zagrożenia zachorowania na raka piersi; problem raka piersi nie może być kwestią wstydliwą i unikaną.

W ramach realizacji projektu przeprowadzono 5 szkoleń skierowanych do kobiet – członkiń i sympatyków Kół Gospodyń Wiejskich, pracowników PSSE i Starostwa Powiatowego, 1 szkolenie dla uczniów w szkole ponadpodstawowej oraz 3 wykłady edukacyjne dla nauczycieli i Koła Gospodyń Wiejskich. Łącznie w szkoleniach i wykładach udział wzięło 236 uczestników. Ponadto podczas festynu naukowego w jednej ze szkół zorganizowano punkt informacyjno - edukacyjny wyposażony w fantom oraz materiały informacyjne. Projekt realizowano we współpracy z Towarzystwem Średzkiej Amazonki.

IX.6. Profilaktyka chorób odkleszczowych realizacja wojewódzkiego projektu edukacyjnego „Mały kleszcz – duży problem?”

W 2023 r. kontynuowano projekt dotyczący zagrożeń zdrowotnych związanych z pokąsaniem przez kleszcze. Działaniami edukacyjnymi objęto 421 uczestników z 11 turnusów letniego wypoczynku, natomiast w 7 placówkach wypoczynku zorganizowano ekspozycję materiałów i udzielono instruktażu wychowawcom. Organizatorom wypoczynku przekazano pismo PPIS wraz z materiałami informacyjno–edukacyjnymi.

Zrealizowano 4 szkolenia w ramach akcji pt. „Mały kleszcz – duży problem?”, w których uczestniczyło 50 osób – panie z Kół Gospodyń Wiejskich, nauczyciele.

Podczas 7 festynów – zorganizowano punkty informacyjno – edukacyjne, propagowano wiedzę na temat chorób przenoszonych przez kleszcze.

IX. 7. Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Kontynuowano program edukacyjny pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.

W roku szkolnym 2022/2023 III edycję programu realizowano w 12 wytypowanych przedszkolach. Działaniami objęto 481 dzieci, 357 rodziców. Działania realizowało 24 nauczycieli. Przeprowadzono 3 narady, 5 wizytacji. Zorganizowano 2 indywidualne szkolenia dla nauczycieli. Program realizowano w oparciu o materiały w wersji elektronicznej. Promowano konkurs ogłoszony przez autorów programu. Na etap powiatowy wpłynęła praca z 1 oddziału przedszkolnego, którą skierowano do dalszego etapu.

IX. 8. Wojewódzki projekt edukacyjny „Mam zdrowe zęby”

W kwietniu 2023 roku rozpoczęto realizację nowego projektu edukacyjnego „Mam zdrowe zęby”. W roku szkolnym 2022/2023 w ramach I edycji projektu zrealizowano łącznie 11 pogadanek z instruktązem prawidłowego mycia zębów: 5 obowiązkowych dla uczniów klas I – III szkół podstawowych, w 2 wytypowanych szkołach oraz 7 dodatkowych, w 1 przedszkolu i 6 placówkach wypoczynku letniego. Działaniami objęto 253 dzieci. Działania realizowało 24 nauczycieli. Projekt realizowano w oparciu o materiały przygotowane przez Wojewódzka Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Poznaniu. Promowano konkurs ogłoszony przez autorów programu. Na etap powiatowy wpłynęło 40 prac z 14 szkół podstawowych. W sumie we wszystkich szkołach 353 uczniów wykonało prace konkursowe. Trzy zwycięskie prace skierowano do dalszego etapu finałowego konkursu.

IX.9. Pozostałe działania

IX.9.1. Światowy Dzień Zdrowia

W 2023 r. działania informacyjno-edukacyjne z okazji Światowego Dnia Zdrowia polegały na skierowaniu pisma do wszystkich placówek edukacyjnych oraz lokalnych mediów. Informacje opublikowano na stronie internetowej Stacji. W siedzibie Stacji

przygotowano ekspozycję materiałów. W 2 placówkach przeprowadzono pogadanki, w których uczestniczyło 58 dzieci.

IX.9.2. Promocja szczepień ochronnych

W ramach akcji informacyjno–edukacyjnej promującej szczepienia ochronne do 12 przychodni, Burmistrza oraz Starosty Średzkiego przekazano pakiety materiałów informacyjnych Głównego Inspektora Sanitarnego na temat szczepienia p/grypie. Stosowne informacje opublikowano na stronie internetowej i Facebooku PSSE. W ramach akcji informacyjno–edukacyjnej Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Środzie Wielkopolskiej zorganizowała 2 wykłady edukacyjne, w których uczestniczyło 45 osób oraz wystawę tematyczną. Promowano ogólnodostępną konferencję online pt. „Szczepienia ochronne gwarancją na lepszą jakość”.

Ponadto realizowano akcję informacyjną w związku z wprowadzeniem od 1 czerwca 2023 r. bezpłatnych szczepień przeciw HPV dla 12 i 13 latków. Do przychodni lekarzy rodzinnych skierowano pismo wraz z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.

IX.9.3. Akcje „Bezpieczne ferie” i „Bezpieczne wakacje”

W 2023 r. w akcji uczestniczyło 11 placówek wypoczynku (z obozów, kolonii i półkolonii). Podczas wypoczynku letniego, przekazywano materiały informacyjne, nawiązywano współpracę, przekazywano organizatorom wypoczynku materiały edukacyjne. Pracownicy osobiście przeprowadzili pogadanki i prelekcje w 11 placówkach, w których uczestniczyło 444 uczestników.

Działania dotyczyły profilaktyki palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych, profilaktyki próchnicy i higieny jamy ustnej, profilaktyki grypy i chorób odkleszczowych, racjonalnego odżywiania, a także niebezpieczeństw zdrowotnych wynikających z używania środków zastępczych i narkotyków, spożywania napojów energetycznych przez młodzież szkolną.

IX.9.4. Kampania informacyjna „Wybieraj bezpieczną żywność”

Zorganizowano 2 wykłady, dla pracowników PSSE i uczniów szkoły ponadpodstawowej, w których uczestniczyły 42 osoby. W 7 placówkach wypoczynku przeprowadzono pogadanki z kadrą i organizatorami (20 osób). Informacje o szkoleniach oraz materiały informacyjne opublikowano na stronie internetowej Stacji oraz przesłano do

partnerów działań i placówek oświatowych. Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych. Zorganizowano 2 ekspozycje materiałów edukacyjnych.

IX.9.5. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach

Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach oraz Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach - mają na celu zwrócenie uwagi na problem globalnej oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe i zachęcenie wszystkich do przeciwdziałaniu temu zjawisku.

Informacje o akcji opublikowano na stronie internetowej i Facebooku Stacji oraz lokalnej gazety.

IX.9.6. Działania informacyjne na temat szkodliwego wpływu napojów energetycznych na młodzież szkolną

W 7 placówkach wypoczynku przeprowadzono pogadanki z kadrami i organizatorami wypoczynku (20 osób). Materiały informacyjne opublikowano na stronie internetowej Stacji oraz przesłano do partnerów działań i placówek oświatowych. Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych. Zorganizowano 2 ekspozycje materiałów edukacyjnych.

Opracowano:

W Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Środzie Wielkopolskiej

Zdjęcia:

Zdjęcie 1	Stacja Uzdatniania Wody w Gieczu	Zakład Usług Komunalnych w Dominowie Sp. z o.o.
Zdjęcie 2	Zbiorniki zewnętrzne na Stacji Uzdatniania Wody w Gieczu	Zakład Usług Komunalnych w Dominowie Sp. z o.o.
Zdjęcie 3	Pomieszczenie hydroforni na Stacji Uzdatniania Wody w Gieczu	Zakład Usług Komunalnych w Dominowie Sp. z o.o.

Powiatowa Stacja Sanitarnej-Epidemiologicznej w Środzie Wielkopolskiej posiada zgody na wykorzystanie zdjęć przez ww. podmioty.